

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI.410.002.06.2021

Pani
Ilona Calicka
Dyrektor
Centrum Kształcenia Zawodowego
ul. Łódzka 200
25-655 Kielce

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

*P/21/071 Centra kształcenia praktycznego, ustawicznego i zawodowego
w województwie świętokrzyskim*

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Centrum Kształcenia Zawodowego w Kielcach, ul. Łódzka 200, 25-655 Kielce, funkcjonujące do 1 września 2019 r. jako Centrum Kształcenia Praktycznego (dalej: CKZ lub Centrum).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dyrektorem Centrum, od 1 września 2020 r., jest Ilona Calicka. Poprzednio Dyrektorem był Dominik Kraska (od 3 sierpnia 2015 r. do 30 sierpnia 2020 r.). (akta kontroli str. 3-4)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja kształcenia ustawicznego i/lub zawodowego. 2. Finansowanie kształcenia ustawicznego i/lub zawodowego. 3. Realizacja i efektywność kształcenia ustawicznego i/lub zawodowego.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach
Kontroler	Violetta Nowak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/16/2021 z 19 lutego 2021 r. (akta kontroli str.1-2)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Centrum zostało utworzone w odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby edukacji zawodowej i rynku pracy, jako największa i jedna z najlepiej wyposażonych placówek kształcenia zawodowego w województwie świętokrzyskim. Obiekt o powierzchni 8 tys. m² docelowo (tj. od czerwca 2022 r.) ma dysponować 26 nowoczesnie wyposażonymi pracowniami zawodowymi, pięcioma pracowniami informatycznymi oraz innymi pomieszczeniami dydaktycznymi. Budowa i wyposażenie Centrum jest dofinansowane ze środków europejskich.

Od roku szkolnego 2020/2021 w Centrum objęto praktyczną nauką zawodu 254 uczniów zdobywających kwalifikacje w zawodach należących do branży motoryzacyjnej i transportu drogowego³. Uczniom zapewniono warunki organizacyjne i materialne do realizacji tego kształcenia, zgodnie z § 8 ust. 2 pkt 1 lit. a, c i e rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu⁴. Zajęcia praktyczne prowadzili nauczyciele o kwalifikacjach zgodnych z § 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli⁵. Dokumentacja kształcenia była prowadzona rzetelnie, zapewniono również właściwy nadzór nad zajęciami praktycznymi. Realizacja praktycznej nauki zawodu nie została jednak poprzedzona podpisaniem umowy, o której mowa w art. 120 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁶. Centrum aktywnie prowadziło współpracę z pracodawcami oraz przyjęło dokumenty wewnętrzne związane z prowadzoną działalnością edukacyjną, przy czym statut jednostki nie został opracowany w pełni prawidłowo. Wdrożono także procedury wynikające z ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu edukacji w okresie pandemii, nie udało się jednak zachować zalecanej liczebności grup na zajęciach praktycznych. Efektywność ogólna praktycznej nauki zawodu w pierwszym półroczu roku szkolnego 2020/2021 rozumiana jako udział uczniów, którzy rozpoczęli naukę i uzyskali pozytywne wyniki w pierwszym półroczu była zadowalająca i wynosiła 94% uczniów z sześciu grup objętych szczegółowym badaniem.

W 2019 r. w Centrum zorganizowano kursy, o których mowa w art. 117 ust. 1a pkt 5 ustawy Prawo oświatowe (finansowane ze źródeł unijnych). Trzy kursy, które objęto szczegółowym badaniem, zrealizowano zgodnie z wymaganiami określonymi w § 19 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych⁷. Stwierdzono jednak, że zaświadczenia o ukończeniu, wydane uczestnikom dwóch z tych kursów (25 osób), nie były w pełni zgodne z załącznikiem nr 5 do ww. rozporządzenia.

W okresie objętym kontrolą w Centrum nie prowadzono i dotychczas nie podjęto przygotowań do prowadzenia innych form kształcenia przewidzianych w § 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych⁸ gdyż, jak wyjaśniono, głównym zadaniem stawianym przed zespołem osób zatrudnionych w Centrum jest prawidłowe zakończenie realizacji projektu budowy i wyposażenia obiektu (opóźnione w stosunku do planowanego o trzy lata), a ograniczenie

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Branże podane według klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego obowiązującej od 2019 r. (<https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zawody-szkolnictwa-branzowego>)

⁴ Dz. U. poz. 391

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1289.

⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 910, ze zm.

⁷ Dz. U. poz. 1632, dalej: rozporządzenie z 2017 r. w sprawie kształcenia ustawicznego.

⁸ Dz. U. poz. 652, dalej: rozporządzenie z 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego.

aktywności Centrum wynika z pandemii oraz faktu, że co najmniej do 2027 r. CKZ nie może prowadzić działalności komercyjnej. Sytuacja ta ma szczególne znaczenie, gdyż Centrum dysponuje także, niewykorzystywanymi obecnie, nowoczesnymi pracownikami przystosowanymi do kształcenia w zawodach mechanicznych. W pracowniach tych zgromadzono kosztowne i nowoczesne urządzenia np. centra frezerskie i obróbcze sterowane numerycznie, sprzęt komputerowy oraz urządzenia do wspomagania pomiarów i kontroli jakości (o wartości ok. 3 mln zł). Urządzenia te jednak w roku szkolnym 2020/2021 nie były wykorzystywane w kształceniu zawodowym, a w następnych latach szkolnych planuje się wykorzystanie zaledwie kilku procent potencjalnej ich dostępności, co wynika m.in. z niskiego zainteresowania wśród uczniów szkół kieleckich kształceniem w zawodach, w których pracownie te mogłyby być stosowane. Zdaniem NIK, dyrekcja Centrum, we współpracy z organem prowadzącym, powinna zintensyfikować działania organizacyjne, by umożliwić szersze korzystanie z pracowni, także z uwagi na wpływający okres gwarancji dla umieszczonych tam urządzeń.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja kształcenia ustawicznego i/lub zawodowego w Centrach

Opis stanu faktycznego

Centrum Kształcenia Praktycznego (z siedzibą w Kielcach, ul. Jagiellońska 28) zostało powołane 21 czerwca 2007 r.¹⁰ jako jednostka budżetowa, której organem prowadzącym było miasto Kielce. Jako główny cel działalności wskazano *realizowanie zadań z zakresu przygotowania praktycznego młodzieży i dorosłych, wynikających z programów nauczania* (§ 3 pkt 1 statutu). Centrum rozpoczęło działalność 3 sierpnia 2015 r. Zespół pracowników przygotował oraz brał udział w realizacji pozakonkursowego projektu dofinansowanego ze środków europejskich pn. *Budowa Kieleckiego Centrum Kształcenia Zawodowego na rzecz wzrostu gospodarczego regionu świętokrzyskiego*¹¹ (dalej: Budowa CKZ). Wniosek dotyczący realizacji ww. projektu został złożony we wrześniu 2017 r. i przewidywał budowę nowego obiektu dydaktyczno-warsztatowego z nowocześnie wyposażonymi pracownikami, przeznaczonymi m.in. do realizacji kształcenia praktycznego w branży mechanicznej, metalowej, informatycznej i motoryzacyjnej. Ogólna wartość inwestycji wynosiła 49 107 tys. zł (przy wnioskowanym dofinansowaniu w wysokości 34 327,8 tys. zł)¹². Termin zakończenia realizacji całego przedsięwzięcia zaplanowano pierwotnie na 30 czerwca 2019 r., obecnie został on ustalony na 31 maja 2022 r.¹³

Przesunięcie terminu ostatecznego zakończenia inwestycji było spowodowane wieloma trudnościami w jej realizacji, w tym wynikającymi z przedłużającej się procedury przetargowej zakupu nieruchomości pod budowę CKZ, koniecznością

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Uchwała Nr X/188/2007 Rady Miejskiej w Kielcach w sprawie założenia Centrum Kształcenia Praktycznego w Kielcach, nadająca także statut jednostce.

¹¹ Decyzją Zarządu Województwa Świętokrzyskiego projekt ten znalazł się na liście projektów kluczowych (pozakonkursowych). Umowa wstępna dotycząca przygotowania projektu tego przedsięwzięcia została podpisana 24 listopada 2016 r. Jego realizacja jest współfinansowana z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Działania 6.6 Infrastruktura edukacyjna i szkoleniowa – ZIT KOF Oś 6 „Rozwój miast” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020.

¹² Wartość inwestycji według *Wniosku o dofinansowanie realizacji projektu* zaktualizowanego 21 stycznia 2021 r.

¹³ Początkowo, w październiku 2019 r., zmieniono termin realizacji projektu na 31 maja 2021 r.

unieważnienia przetargu na wykonanie robót budowlanych i ogłoszeniem kolejnego przetargu na wybór generalnego wykonawcy (w efekcie wyboru wykonawcy dokonano z rocznym opóźnieniem); przedłużającymi się procedurami przetargowymi dotyczącymi zakupu wyposażenia Centrum oraz występowaniem innych opóźnień spowodowanych pandemią SARS-CoV-2. Obecnie prowadzone są działania mające na celu zakup uzupełniających urządzeń, sprzętu i wyposażenia dydaktycznego do prowadzenia praktycznej nauki zawodu.

(akta kontroli str.41-56, 803-814)

Poprzedni Dyrektor Centrum Dominik Kraska, wyjaśnił: *ze względu na brak środków finansowych przez 9 lat nie podjęto żadnych działań prowadzących do stworzenia infrastruktury wraz z wyposażeniem techno-dydaktycznym służącym kształceniu zawodowemu w placówce. Objęcie przez mnie funkcji dyrektora [w 2015 r.] związane było z uzyskaniem środków finansowych z funduszy europejskich na budowę Centrum, prowadzenie procesu inwestycyjnego (...) a następnie doprowadzenie do rozpoczęcia kształcenia (...).* Były Dyrektor wyjaśnił także: *ryzyko niepowodzenia utworzenia CKZ mogło wystąpić jedynie w przypadku działania siły wyższej. Pozostałe ryzyka wyłącznie wpływały na ewentualne zagrożenie przesunięcia terminu uruchomienia placówki, co wystąpiło w przypadku pierwszej próby wyłonienia generalnego wykonawcy. W tym przypadku zbyt wysoka cena ofertowa spowodowała konieczność unieważnienia postępowania przetargowego a następnie ogłoszenie kolejnego postępowania, które przyniosło rezultat w postaci ostatecznego wyboru wykonawcy obiektu. Zagrożenia wynikające z braku zainteresowania szkół współpracą do 31 sierpnia 2020 r. nie wystąpiły (...) brak nauczycieli kształcenia zawodowego na dzień 31 sierpnia 2020 r. nie wystąpił.*

(akta kontroli str. 797-798, 801)

Centrum Kształcenia Praktycznego przekształcono w Centrum Kształcenia Zawodowego¹⁴ z dniem 1 września 2019 r. Od roku szkolnego 2020/2021 CKZ rozpoczęło działalność w nowym budynku na ul. Łódzkiej 200 (dopuszczonym do użytkowania 30 marca 2020 r.)¹⁵.

(akta kontroli str.13-20, 36-40)

W trakcie opracowania projektu i rekomendacji dotyczących budowy, wyposażenia i przyszłego funkcjonowania Centrum przeprowadzono analizę stanu lokalnej gospodarki, w tym sektora przedsiębiorstw oraz aktualnych i przyszłych potrzeb pracodawców reprezentujących kluczowe branże województwa świętokrzyskiego¹⁶. Dokonano także oceny potencjału technologicznego przemysłu metalowego i mechanicznego w zakresie wsparcia procesu praktycznej nauki zawodu uczniów i dorosłych oraz możliwości, jakimi dysponują placówki szkolnictwa zawodowego¹⁷. W celu uzyskania informacji na temat kompetencji, jakie powinien mieć potencjalny pracownik, zapoznania się z nowoczesnymi procesami produkcyjnymi oraz wyposażeniem zakładów nawiązano współpracę z pracodawcami oraz zrealizowano wizyty studyjne w centrach kształcenia zawodowego funkcjonujących w Polsce oraz za granicą¹⁸.

¹⁴ Uchwała Nr XVIII/301/2019 Rady Miasta Kielce z 19 września 2019 r. w sprawie stwierdzenia przekształcenia Centrum Kształcenia Praktycznego w Kielcach w Centrum Kształcenia Zawodowego w Kielcach.

¹⁵ Decyzją Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego nr PINB-SO.5113.19.2020.VI z 30 marca 2020 r.

¹⁶ *Koncepcja powstania placówki prowadzącej praktyczną naukę zawodu w mieście Kielce, z uwzględnieniem kluczowych branż oraz regionalnych inteligentnych specjalizacji województwa świętokrzyskiego* opracowana w 2017 r. (dalej: *Koncepcja funkcjonowania Centrum*).

¹⁷ *Analiza potencjału placówek szkolnictwa zawodowego w celu utworzenia Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego (CKZIU). Badanie potencjału technologicznego przemysłu metalowego w zakresie wsparcia procesu praktycznej nauki zawodu dla uczniów i słuchaczy* (dokument opracowano w 2016 r.).

¹⁸ Wymienione działania realizowano w ramach projektu: pn.: *Nowoczesna Szkoła Zawodowa – Nowoczesny Region*, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego) na lata 2014-2020, Oś 8 – Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo, (dalej: RPOWS), Poddziałanie 8.5.1 *Podniesienie jakości kształcenia zawodowego oraz*

Według *Koncepcji funkcjonowania Centrum* placówka ta powinna dążyć do zorganizowania procesu kształcenia we współpracy z pracodawcami, w oparciu o nowoczesną bazę techniczno-dydaktyczną, odzwierciedlającą najnowsze osiągnięcia światowej techniki i technologii oraz przygotowana kadre. Centrum powinno realizować różnorodne formy obejmujące:

- kształcenie uczniów (m.in. zajęcia całoroczne w formach szkolnych w systemie modułowym, dualnym i przedmiotowym, kursy, kwalifikacyjne kursy zawodowe, wycieczki zawodowe, praktyki, egzaminy zawodowe, konkursy);
- dokształcanie dorosłych (kwalifikacyjne kursy zawodowe, kursy, konferencje, seminaria, sesje naukowo-techniczne, praktyki studenckie, doskonalenie nauczycieli kształcenia zawodowego, staże nauczycielskie, modelowe zajęcia edukacyjne, warsztaty, certyfikowanie umiejętności, egzaminy zewnętrzne).

(akta kontroli str. 115-248)

Prezydent Kielc Bogdan Wenta wyjaśnił: *założono, iż CKZ będzie jednym z najnowocześniejszych w Polsce ośrodków kształcenia zawodowego, pozwalającym na uzyskiwanie i doskonalenie kompetencji zawodowych przez organizację kształcenia zawodowego dla uczniów i kształcenia ustawicznego. Pierwszy krok został zrobiony – powstał nowoczesny obiekt (...).*

(akta kontroli str. 854)

Poprzedni Dyrektor Centrum wyjaśnił: *wszystkie podjęte przez mnie działania w latach 2015-2020 miały na celu jak najlepsze przygotowanie Centrum do rozpoczęcia działalności edukacyjnej, a zainwestowane środki zostały wykorzystane racjonalnie i gospodarnie (...). Kluczowe działania jakie zostały podjęte były skoncentrowane na analizie: a) potencjału lokalnej gospodarki i oczekiwań przedsiębiorców w kontekście zasobów ludzkich niezbędnych do prowadzenia działalności przedsiębiorstw; b) kierunków kształcenia w szkołach zawodowych. W powyższym zakresie w latach 2016-2020 przeprowadzono wiele konsultacji zarówno ze środowiskiem gospodarczym, jak również szkołami zawodowymi (...).*

(akta kontroli str. 800)

W CKZ opracowano regulamin organizacyjny, regulamin pracy rady pedagogicznej, przedmiotowe zasady oceniania z zajęć praktycznych oraz plan nadzoru pedagogicznego i plan pracy CKZ na rok szkolny 2020/2021¹⁹. Opracowano także regulamin pracy obowiązujący uczniów, realizujących zajęcia praktyczne. W pracowniach obowiązywały regulaminy, w których określono zasady bezpiecznej pracy na poszczególnych stanowiskach²⁰.

(akta kontroli str. 57-95)

Przyjęty przez radę pedagogiczną statut CKZ²¹ nie był w pełni zgodny z przepisami wynikającymi z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2019 r. w sprawie ramowych statutów publicznej placówki kształcenia ustawicznego oraz publicznego centrum kształcenia zawodowego²², tj. nie uwzględniał wymogów określonych w § 6 ust. 1 oraz § 9 pkt 2, 3 i 5 załącznika nr 2 do ww. rozporządzenia.

W uchwałach rady pedagogicznej CKZ nr 4/2020/2021 i 5/2020/2021 z 1 września 2020 r. dotyczących zmiany Statutu (w zakresie dotyczącym odpowiednio poszerzenia zakresu działań prowadzonych przez Centrum oraz zmiany adresu placówki na ul. Łódzką 200), wskazano nieprawidłową podstawę prawną ich

wsparcie na rzecz tworzenia i rozwoju CKZIU. Centrum było Partnerem realizującym zadanie pn. Opracowanie i wdrożenie programu rozwojowego dla Centrów Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego. Koszt realizacji zadania wyniósł 1120,1 tys. zł, w tym dofinansowanie ze środków europejskich – 1082,8 tys. zł.

¹⁹ Dokumenty te zostały przyjęte uchwałami rady pedagogicznej Centrum z 1 września 2020 r.

²⁰ Opracowano następujące regulaminy: pracowni technik wytwarzania i przy pracach ślusarskich, pracowni obróbki skrawaniem, pracowni diagnostyki i obsługi pojazdów samochodowych, pracowni mechatroniki i elektromechaniki pojazdów samochodowych, pracowni obsługi i naprawy pojazdów samochodowych.

²¹ Uchwała rady pedagogicznej Centrum nr 4/2020/2021 z 1 września 2020 r., dalej: Statut.

²² Dz. U. poz. 320, dalej: rozporządzenie w sprawie ramowych statutów

podjęcia, tj. § 9 ust. 3 pkt 3 statutu Centrum z 19 września 2019 r. i § 9 ust. 3 pkt 3 Statutu z 1 września 2020 r. W przepisach tych jednak wskazano uprawnienia rady pedagogicznej tylko do podejmowania uchwał dotyczących innowacji i eksperymentów pedagogicznych.

(akta kontroli str. 21-35)

Zgodnie z art. 72 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe, rada pedagogiczna przygotowuje projekt statutu szkoły lub placówki albo jego zmian i przedstawia do uchwalenia radzie szkoły lub placówki. Stosownie do art. 82 ust. 2 ustawy, w szkołach lub placówkach, w których rada szkoły lub placówki nie została powołana, zadania rady wykonuje rada pedagogiczna, tj. dotyczące również uchwalenia statutu szkoły lub placówki (art. 80 ust. 2 pkt 1 ustawy). Zgodnie z art. 69 ust. 4 i 6 ustawy Prawo oświatowe, dyrektor, jako przewodniczący rady pedagogicznej prowadzi i przygotowuje zebrania rady pedagogicznej.

Dyrektor Centrum wyjaśniła: (...) *podjęcie uchwały nr 4/2020/2021 było konieczne w celu zapewnienia prawidłowej realizacji działalności edukacyjnej Centrum oraz podjęcie uchwały nr 5/2020/2021 było także konieczne w celu sprawnego funkcjonowania Centrum. Dotychczasowa korespondencja przychodziła do Zespołu Szkół Mechanicznych w Kielcach (...) powodowało to opóźnienia w przekazywaniu dokumentacji, co stwarzało zagrożenie w możliwości terminowości realizacji zadań CKZ (...) Jako podstawę prawną podjęcia tych uchwał wskazano błędny § 9 ust. 3 pkt 3 jako jedyny, który umożliwił podjęcie uchwały przez Radę Pedagogiczną.*

(akta kontroli str. 764)

Zgodnie ze Statutem, do zadań Centrum należy w szczególności: prowadzenie zajęć praktycznych dla uczniów i słuchaczy, zajęć przysposabiających do pracy, kursów podwyższających kwalifikacje zawodowe dorosłych lub umożliwiających ich przekwalifikowanie, kształcenie praktyczne młodocianych pracowników oraz realizacja innych zadań edukacyjnych zleconych przez organ prowadzący i inne podmioty. Dla realizacji tych celów CKZ prowadzi współpracę ze szkołami zawodowymi, urzędami pracy, stowarzyszeniami i organizacjami, ochotniczymi hufcami pracy oraz ośrodkami doradztwa metodycznego i doskonalenia nauczycieli. W Statucie nie uwzględniono zadań związanych ze współpracą z pracodawcami w zakresie organizacji i prowadzenia kształcenia praktycznego, przygotowania oferty kształcenia w formach pozaszkolnych, zgodnej z oczekiwaniami pracodawców oraz kształcenia ustawicznego pracowników, mimo że obowiązek taki wynikał z § 7 pkt 1 rozporządzenia z 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego i § 2 załącznika nr 2 do rozporządzenia w sprawie ramowych statutów.

(akta kontroli str. 23-35)

Dyrektor Centrum wyjaśniła: *objęcie funkcji dyrektorskich z dniem 1 września 2020 r. wymusiło szybkie wprowadzenie niezbędnych zmian umożliwiających rozpoczęcie działalności edukacyjnej Centrum (...), podjęto wszelkie działania umożliwiające współpracę z pracodawcami.*

(akta kontroli str. 764)

W okresie objętym kontrolą Centrum podejmowało działania w celu zapewnienia wsparcia przedsiębiorców w procesie kształcenia zawodowego uczniów. W roku szkolnym 2020/2021 zostały podpisane umowy o współpracy m.in. z BMW Vertriebs GmbH sp. z o. o. oddział w Polsce (16 listopada 2020 r.). Porozumienie to dotyczy wyłonienia grupy patronackiej uczniów, dla których będzie możliwe zorganizowanie praktyk i staży uczniowskich u dealera BMW oraz udziału w szkoleniach. Przewidziane jest także wsparcie dla procesu dydaktycznego nauczycieli. Dotychczas udało się zrealizować trzy jednogodzinne szkolenia on-line dla

uczniów²³. Podpisano także umowy z KH Kipper sp. z o. o. (umowa z 27 stycznia 2021 r.) oraz z Nobile Motors sp. z o.o. autoryzowany dealer i serwis Mercedes Benz Kielce (umowa z 25 lutego 2021 r.). W umowach tych przewidziano objęcie patronatem uczniów klasy o profilu mechanicznym, dla których planuje się organizację praktyk i staży uczniowskich, możliwość ubiegania się o pracę dla najlepszych absolwentów, organizowanie szkoleń, pokazów, udostępnianie materiałów dydaktycznych (w kwietniu 2021 r. zostały przekazane do pracowni W33 dodatkowe materiały dydaktyczne²⁴). Przewidziano także podejmowanie działań mających na celu promowanie kształcenia w poszukiwanych zawodach, tj. operator obrabiarek skrawających, mechanik pojazdów samochodowych, kierowca mechanik. Do 30 czerwca 2020 r. obowiązywały także wcześniej podpisane umowy o współpracy z innymi czterema pracodawcami. Partnerem tych umów był także Zespół Szkół Mechanicznych w Kielcach (dalej: ZSM).

(akta kontroli str. 319-335)

W arkuszu organizacji²⁵ Centrum na rok szkolny 2020/2021 zaplanowano prowadzenie praktycznej nauki zawodu dla uczniów w ramach zawodów: mechanik pojazdów samochodowych elektromechanik pojazdów samochodowych oraz kierowca mechanik. Realizację tych zadań rozpoczęto w roku szkolnym 2020/21 dla 254 uczniów²⁶. W arkuszu organizacji zaplanowano co prawda także realizację zajęć praktycznych dla 62 uczniów Technikum nr 2 im. Gen. Władysława Sikorskiego w ZSM w zawodzie technik pojazdów samochodowych – zajęcia te jednak nie zostały w roku szkolnym 2020/2021 wdrożone.

(akta kontroli str. 249-267, 270, 310)

Poprzedni Dyrektor Centrum wyjaśnił: *pomimo wciąż trwającego projektu unijnego nastąpiło przyspieszenie przygotowań do uruchomienia działalności Centrum w roku szkolnym 2020/21, co wynikało z zaleceń pokontrolnych SANEPIDu dla warsztatów Zespołu Szkół Mechanicznych dotyczących niespełnienia warunków do prowadzenia kształcenia. (...) Wszystkie działania w okresie od kwietnia do końca sierpnia 2020 r. skupiały się na przygotowaniu Centrum do przyjęcia uczniów w systemie szkolnym z ZSM, zapewniając im bezpieczeństwo, przygotowane pracownie do nauki zawodu oraz kadrę nauczycielską w nowym roku szkolnym 2020/21.*

(akta kontroli str. 798)

Dyrektor CKZ wyjaśniła: *powodem niewdrożenia zaplanowanych w pierwotnym arkuszu organizacyjnym na rok szkolny 2020/2021 zajęć praktycznych dla uczniów Technikum (...) była decyzja dyrektora ZSM i organu prowadzącego.*

(akta kontroli str. 766)

Prezydent Kielc wyjaśnił: *(...) zaniechano tych działań obawiając się problemów organizacyjnych w placówce macierzystej. Zespół Szkół Mechanicznych jest jedną z największych szkół ponadpodstawowych w mieście Kielce i ułożenie planu, a także dostosowanie go do wymogów prawnych jest co roku dużym wyzwaniem. Jednocześnie (...) pracownie kształcenia zawodowego w Technikum nr 2 w Zespole Szkół Mechanicznych cały czas mogą kształcić uczniów.*

(akta kontroli str. 855)

W okresie objętym kontrolą zaplanowano i zrealizowano sześć kursów, o których mowa w art. 117 ust. 1a pkt 5 ustawy Prawo oświatowe oraz warsztaty dla uczniów²⁷. Działania te były prowadzone przez Centrum w ramach projektu

²³ Dotyczące: najnowszych technologii w silnikach benzynowych i diesla, oczyszczania spalin w kontekście najnowszych norm emisji oraz pojazdów elektrycznych i hybrydowych.

²⁴ Modele silników M177 AMG (V8), OM654, M256 oraz model tylnej osi AMG Real Axle.

²⁵ Sporządzonym przed rozpoczęciem roku szkolnego 2020/2021, zatwierdzonym 22 maja 2020 r.

²⁶ Skierowanych do Centrum na podstawie pisma nr ZSM.422.1.2020 z 31 sierpnia 2020 r.

²⁷ Które miały na celu przygotowanie uczniów do lepszego funkcjonowania na rynku pracy.

pn. *Kompleksowo i zawodowo z CK Technik*, współfinansowanego ze środków europejskich²⁸. Zorganizowano także (w lipcu i sierpniu 2019 r.) staże uczniowskie, o których mowa w art. 121a Prawa oświatowego. Objęto nimi 40 uczniów klas II i III Zespołu Szkół Elektrycznych w Kielcach (dalej: ZSE) i ZSM. Zostało także sfinansowane wyposażenie pracowni w dwóch szkołach oraz zorganizowano spotkanie pn. *Biznes forum*. Celem prowadzonych działań było uzyskanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych przez 40 uczniów i 10 nauczycieli ZSM oraz ZSE.

(akta kontroli str. 271-301, 317-318)

CKZ nie prowadził w okresie objętym kontrolą innych działań wynikających z *Koncepcji funkcjonowania Centrum* oraz przewidzianych w § 5 rozporządzenia z 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego, tj.: zajęć uzupełniających dla młodocianych pracowników, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 120 ust. 4 ustawy Prawo oświatowe; kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, o których mowa w art. 117 ust. 1a pkt 1-3 ww. ustawy oraz dokształcania teoretycznego młodocianych pracowników zatrudnionych u pracodawców w celu nauki zawodu i uczęszczających do branżowych szkół I stopnia. W CKZ nie prowadzono i nie planuje się w najbliższych latach kształcenia pracowników firm, z którymi Centrum współpracuje, a także szkolenia osób zarejestrowanych w urzędach pracy.

(akta kontroli str. 310-316)

Dyrektor Centrum wyjaśniła: *zakres działalności Centrum (...) został ustalony przez poprzedniego dyrektora CKZ oraz organ prowadzący. Możliwości Centrum w zakresie działalności edukacyjnej są wykorzystywane w takim stopniu, w jakim do CKZ zostali przekierowani uczniowie (...). Organizacja zajęć uzupełniających dla młodocianych pracowników oraz kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych nie jest realizowane ze względu na obostrzenia projektowe oraz panującą sytuację epidemiologiczną. Zgodnie z zapisami dokumentacji konkursowej dot. projektu [pn. Budowa CKZ], Szczegółowym Opisem Osi Priorytetowych RPOWŚ na lata 2014-2020, wnioskiem oraz umową o dofinansowanie, przedmiotowy projekt nie jest objęty pomocą publiczną (...), projekt nie może generować dochodu (zgodnie z wnioskiem i umową o dofinansowanie, gdzie dochód nie został przewidziany i skalkulowany oraz Studium Wykonalności Inwestycji), a podatek VAT w projekcie jest kwalifikowalny (...). Jakikolwiek prowadzenie działalności gospodarczej na infrastrukturze CKZ nawet o charakterze pomocniczym, tj. działalności bezpośrednio powiązanej z eksploatacją infrastruktury, koniecznej do eksploatacji infrastruktury lub nieodłącznie związanej z podstawowym wykorzystaniem o charakterze niegospodarczym, nawet jeżeli nie przekroczy 20 % zasobów infrastruktury rocznie, a tym samym nie będzie nosiła znamion pomocy publicznej, zdaniem Beneficjenta wpłynie na kwalifikowalność poniesionego w projekcie podatku VAT (stanie się on niekwalifikowalnym), będzie skutkować zwrotem niesłusznie rozliczonego w ramach projektu podatku, wraz z odsetkami. (...) Zgodnie z powyższymi zapisami CKZ nie może w okresie realizacji projektu oraz w okresie trwałości (tj. 5 lat po zakończeniu realizacji projektu) prowadzić jakiegokolwiek komercyjnej działalności gospodarczej, w tym m.in. prowadzić komercyjnych kursów i szkoleń, czy też komercyjnie współpracować z przedsiębiorcami. Dyrektorka wyjaśniła również: (...) po ukończeniu projektu CKZ rozpocznie działania mające na celu wdrożenie części rozwiązań zaproponowanych w koncepcji. (...)*

(akta kontroli str. 766-767, 769-770, 777-778)

²⁸ Realizowanego w ramach RPOWŚ poddziałanie 8.5.4 Rozwój i wysoka jakość szkolnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego. Koszty realizacji projektu wyniosły 466 668,75 zł (w tym 396 668,44 zł stanowiły środki europejskie). Projekt był realizowany przez CKZ od 1 września 2018 r. do 30 listopada 2019 r.

Poprzedni Dyrektor wyjaśnił: *kwestia kształcenia ustawicznego jaką dopuszcza prawodawstwo oświatowe jest jedną z możliwości CKZ, a nie obowiązkowym zadaniem. (...). W zakresie trudności w realizacji zadań Centrum przewidzianych w § 5 rozporządzenia z 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego, w kontekście zapisów umowy dotyczącej realizacji projektu pn. Budowa CKZ (w tym niedopuszczalności realizacji form kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, które generują dochód) w okresie sprawowania przez mnie funkcji dyrektora, tj. do dnia 31 sierpnia 2020 r. nie podlegało to analizie formalno-prawnej.*

(akta kontroli str. 802)

NIK zauważa, że ograniczenia w prowadzeniu działań komercyjnych przez Centrum nie powinny decydować o zamknięciu nowoczesnie wyposażonych pracowni dla potrzeb kształcenia zawodowego, które może być realizowane np. w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych. Warto zauważyć również, że określony pierwotnie wskaźnik rezultatu projektu przewidywał prowadzenie kształcenia ustawicznego z wykorzystaniem bazy Centrum. Realizacja projektu miała umożliwić 512 osobom skorzystanie z infrastruktury edukacyjnej Centrum, w tym uwzględniono grupę 175 osób dorosłych, które w okresie pierwszych 12 miesięcy po oddaniu do użytku budynku mogą być objęte szkoleniem (dziewięć grup po średnio po 20 osób)²⁹.

(akta kontroli str. 43-56, 816-817)

Prezydent Kielc wyjaśnił: *z punktu widzenia Miasta Kielce, zrealizowanie projektu jest zadaniem kluczowym. W przypadku nieprawidłowej realizacji założonego projektu Miasto Kielce zmuszone będzie zwrócić otrzymane dofinansowanie. Dlatego też zespół CKZ jest w głównej mierze zaangażowany w prace związane z zakończeniem projektu i dalszym przygotowaniem pracowni do praktycznej nauki zawodu.*

(akta kontroli str. 853)

Do 1 września 2020 r. Centrum nie dysponowało kadrami specjalistów do realizacji kształcenia zawodowego. Prowadzenie kursów opisanych w pkt 1.2 zlecano instytucjom szkoleniowym. W projekcie arkusza organizacji Centrum na rok szkolny 2020/21 zaplanowano zatrudnienie 11 nauczycieli praktycznej nauki zawodu i wykazano wszystkie te stanowiska jako wakaty³⁰. Arkusz uzyskał akceptację Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty i został zatwierdzony przez organ prowadzący. Według aneksu nr 1 do arkusza organizacji, obowiązującego od rozpoczęcia roku szkolnego 2020/21, wskazano konieczność zatrudnienia 13 nauczycieli praktycznej nauki zawodu³¹, przy czym zatrudniono tylko 11 nauczycieli, na pozostałe stanowiska znaleziono odpowiednich kandydatów już po rozpoczęciu roku szkolnego (zostali zatrudnieni od 3, 16 września i 1 listopada, w tym jeden nauczyciel pracował do 30 października). Połowa nauczycieli zatrudnionych w Centrum (siedmiu) to nauczyciele dyplomowani, pozostali to nauczyciele mianowani (jeden), kontraktowi (dwóch) i stażyści. Prawie wszyscy, tj. 12 nauczycieli miało pełne kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela praktycznej nauki zawodów mechanicznych i samochodowych, o których mowa w § 6 rozporządzenia w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli. Jeden nauczyciel nie miał przygotowania pedagogicznego. Nauczyciele ukończyli wyższą uczelnię techniczną na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami, np. mechanika,

²⁹ W aktualizacji *Wniosku o dofinansowanie realizacji projektu* z 21 stycznia 2021 r. wskazuje się jedynie tzw. „nominalną wydajność”, tj. liczbę potencjalnych użytkowników, którzy mogą skorzystać z obiektu przy jego maksymalnym obciążeniu (512 osób).

³⁰ Przewidziano prowadzenie zajęć praktycznych dla 23 grup uczniów. Zaplanowano także siedem etatów administracyjnych (w tym obsadzono sześć), trzy etaty obsługi oraz etat dla dyrektora Centrum.

³¹ Co wynikało z większej liczby uczniów Branżowej Szkoły I stopnia, objętych praktyczną nauką zawodu.

elektrotechnika, samochody i ciągniki (dziewięciu nauczycieli) lub legitymowało się dyplomem ukończenia pedagogicznego studium technicznego (jeden nauczyciel) albo posiadało świadectwo dojrzałości /ukończone inne studia, oraz dokument potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zakresie zawodu, którego mieli nauczać (np. technik mechanik) i przygotowanie pedagogiczne, a także co najmniej dwuletni staż pracy w zawodzie (trzech nauczycieli).

(akta kontroli str. 336-340)

Jako podstawę zatrudnienia nauczyciela K.P., który legitymował się wymaganym poziomem wykształcenia zawodowego, lecz nie miał przygotowania pedagogicznego, wskazano art. 10 ust. 9 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela³², zamiast art. 10 ust. 3 tej ustawy, w konsekwencji nie wymagano od nauczyciela zobowiązania do uzyskania przygotowania pedagogicznego. Zgodnie z prawidłową podstawą zatrudnienia, w szczególnych przypadkach uzasadnionych potrzebami szkoły dopuszczalne jest nawiązanie stosunku pracy z osobą legitymującą się wymaganym poziomem wykształcenia, lecz nieposiadającą przygotowania pedagogicznego, o ile osoba ta zobowiąże się do uzyskania przygotowania pedagogicznego w trakcie odbywania stażu.

(akta kontroli str. 338-341)

Z wyjaśnień Dyrektora Centrum wynika, że niewłaściwa podstawa zatrudnienia nauczyciela została wskazana omyłkowo, a nauczyciel został poinformowany, o tym że jest zobowiązany do uzupełnienia wykształcenia pedagogicznego.

(akta kontroli str. 765)

Nauczyciel K.P. złożył 8 kwietnia 2021 r. (w trakcie kontroli NIK) zobowiązanie do uzupełnienia wykształcenia pedagogicznego.

(akta kontroli str. 345)

Siedmiu nauczycieli (58,3% prowadzących praktyczną naukę zawodu) było jednocześnie zatrudnionych w ZSM, a ośmiu zatrudniono w niepełnym wymiarze godzin (najczęściej 12/20). Trzech z zatrudnionych nauczycieli posiadało uprawnienia egzaminatorów, nadane przez dyrektora Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej do sprawdzania i oceniania zdających egzamin z przygotowania zawodowego, w tym w zawodach, które obecnie są kształcone w Centrum: mechanik pojazdów samochodowych (dwóch nauczycieli) oraz elektromechanik pojazdów samochodowych (jeden nauczyciel).

(akta kontroli str.336-337, 346-352)

W Centrum zauważa się brak kadry nauczycieli specjalistów /instruktorów praktycznej nauki zawodu, która mogłaby zapewnić kształcenie zawodowe z wykorzystaniem wszystkich możliwości Centrum (np. wykorzystanie obrabiarek sterowanych numerycznie) i podejmuje się działania by takie osoby zatrudnić. Dyrektor Centrum wyjaśniła: *prowadzone są systematyczne rozmowy z lokalnymi przedsiębiorcami oraz ich pracownikami w celu pozyskania specjalistów z danej dziedziny. Rozmowy mają na celu przedstawienie zakresu działalności edukacyjnej Centrum (...). Efektem tych rozmów jest złożenie dokumentów aplikacyjnych (...). Prowadzone są również rozmowy z [władzami] Politechniki Świętokrzyskiej w celu pozyskania absolwentów oraz wykładowców. Ponadto informacje dotyczące zapotrzebowania na określonych specjalistów zamieszczono na stronie Kuratorium Oświaty i Projekt Praca Radia Kielce.*

(akta kontroli str. 767, 772)

Plan nadzoru pedagogicznego Centrum na rok szkolny 2020/2021 obejmował prowadzenie kontroli dokumentacji pedagogicznej, w tym dotyczącej przestrzegania przez nauczycieli wewnątrzszkolnych zasad oceniania (średnio co dwa miesiące), realizacji podstawy programowej, sprawowania dyżurów przez nauczycieli oraz

³² Dz. U. z 2019 r. poz. 2215, ze zm.

przestrzegania przepisów bhp. W okresie objętym kontrolą prowadzono obserwacje zajęć. W pierwszym półroczu zrealizowano cztery obserwacje, w tym trzy dotyczyły zajęć prowadzonych przez nauczycieli stażystów³³, a jedna prowadzenia zajęć w systemie zdalnym. Na czerwiec 2021 r. zaplanowano ewaluację wewnętrzną dotyczącą rozwijania umiejętności wykorzystywania narzędzi cyfrowych i metod kształcenia na odległość podczas realizacji podstawy programowej z zajęć praktycznych.

(akta kontroli str. 86-93, 353-357)

W roku szkolnym 2020/21 wszyscy nauczyciele uczestniczyli w szkoleniach, w tym dziewięciu nauczycieli (75% prowadzących zajęcia) w cztero- lub pięciodniowych szkoleniach specjalistycznych zorganizowanych przez dostawców wyposażenia pracowni samochodowej oraz pracowni komputerowego wspomaganie pomiarów i kontroli jakości produkcji³⁴, a ośmiu – w krótkich szkoleniach związanych z organizacją pracy zdalnej (m.in. obsługa aplikacji Teams).

(akta kontroli str. 358-365)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Centrum wynika, że dotychczas nie opracowano planu szkoleń branżowych, o których mowa w art. 70c ustawy Karta Nauczyciela. Jego opracowanie wymaga jeszcze wielu ustaleń.

(akta kontroli str. 765)

Budynek Centrum o ogólnej powierzchni 7,9 tys. m² składa się z:

- dwukondygnacyjnej części administracyjnej o powierzchni 0,3 tys. m², w której wydzielono 14 pomieszczeń administracyjnych, pomieszczenia socjalne i sanitarne oraz salę konferencyjną (40m²);
- trzykondygnacyjnej części dydaktycznej, tj. siedmiu sal wykładowych, pięciu pracowni informatycznych³⁵, dużej sali konferencyjnej (205 m²), bibliotek³⁶, składnicy akt, pokoi, pomieszczeń dla nauczycieli, socjalnych i sanitarnych. Pomieszczenia w tej części nie są obecnie wykorzystywane;
- budynek praktycznej nauki zawodu, tj. 26 potencjalnych pracowni, pomieszczenia socjalne, szatnie uczniowskie, pomieszczenia techniczne i sanitarne. W roku szkolnym 2020/2021 w dziewięciu pracowniach (35%) prowadzona była praktyczna nauka zawodu. Pozostałe pracownie nie były wykorzystywane³⁷. Wyposażono następujące pracownie: technik wytwarzania (oznakowane jako W30 i W31), konwencjonalnej obróbki frezerskiej i tokarskiej (W29 i W37 – pracownia nie jest wykorzystywana³⁸); informatycznego wspomaganie procesów projektowania i wytwarzania CAD oraz wspomaganie procesów produkcji CAM (W22 i W23 – pracownie nie są wykorzystywane³⁹); dwie pracownie CNC (tokarskie centra obróbcze W21⁴⁰ oraz pionowe centra

³³ W tym dwóch, którzy rozpoczęli staż na stopień nauczyciela kontraktowego.

³⁴ *Obsługa i konserwacja wyposażenia pracowni samochodowych, obsługa ramienia pomiarowego SMART2m7 osi firmy RPS, skanera MMDx oraz oprogramowania Cx i Dx Geomagic Control X.* W ostatnim szkoleniu brało także udział czterech nauczycieli ZSM.

³⁵ Do czasu zakończenia kontroli pracownie te nie zostały jeszcze wyposażone w sprzęt komputerowy.

³⁶ Do czasu zakończenia kontroli nie została jeszcze zagospodarowana.

³⁷ Dotychczas nie wyposażono jeszcze 12 pracowni, tj.: trzech pracowni urządzeń i technik komputerowych; dwóch pracowni elektronicznych; dwóch pracowni elektrycznych; pracowni robotyki, dwóch pracowni mechatroniki; pracowni nowoczesnych metod cięcia metali oraz pracowni łączenia i spajania metali wraz z przygotowaniem złącz próbnych.

³⁸ W pracowni znajdują się maszyny przeniesione z ZSM o wartości 118,1 tys. zł, które dotychczas nie zostały uruchomione oraz inne wyposażenie o wartości 43,5 tys. zł. Planowane jest wykorzystanie tej pracowni od roku szkolnego 2021/2022 (po zakończeniu prac adaptacyjnych i remontowych).

³⁹ Pracownie wyposażone są w 34 komputery stacjonarne z systemem operacyjnym i dostępem do Internetu, oraz zestaw multimedialny o wartości 446,9 tys. zł (nie zostało dotychczas zakupione oprogramowanie CAD/CAM).

⁴⁰ W pracowni znajduje się nowoczesne centrum tokarskie z wyposażeniem oraz komputer z zestawem multimedialnym o ogólnej wartości 1055,6 tys. zł.

obróbkowe W19⁴¹ – pracownie nie są wykorzystywane); komputerowego wspomaganie pomiarów i kontroli jakości produkcji (W171 – pracownia nie jest wykorzystywana⁴²); pracownie pojazdów i technik samochodowych, np. diagnostyki samochodowej, obsługi i naprawy pojazdów samochodowych (W32, W33, W34, W35, W36, W44⁴³).

- w Centrum przewidziano pomieszczenie na bar wraz z zapleczem kulinarnym (ok. 60 m²) i miejscem do spożywania posiłków. Jednak, jak wynika z uzyskanych wyjaśnień, co najmniej do 2027 roku, miejsce to nie będzie mogło być wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem.

Budynek Centrum jest częściowo klimatyzowany i wyposażony w niezbędne instalacje (np. sprężonego powietrza) i systemy, w tym nadzoru wizyjnego, sygnalizacji pożarowej i antywłamaniowej. Obiekt w pełni dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo (wejścia do budynku umieszczono na poziomie gruntu, wejścia do pomieszczeń są przystosowane, do komunikacji w budynku dydaktycznym wykorzystywana może być winda, zapewniono dostęp do toalet dla osób niepełnosprawnych wyposażonych w system przyzywowy). Wokół obiektu dostępnych jest 160 miejsc parkingowych.

(akta kontroli str. 377-410)

Dyrektor Centrum wyjaśniła: *w roku szkolnym 2021/2022 planowane jest poszerzenie spektrum działalności Centrum (...). Planowane jest wykorzystanie 5 przygotowywanych pracowni w budynku dydaktycznym przez uczniów klas zawodu technik informatyk w kwalifikacji INF.02 administracja i eksploatacja systemów komputerowych, urządzeń peryferyjnych i lokalnych sieci komputerowych z Zespołu Szkół Informatycznych w Kielcach. Nie jesteśmy w stanie określić ilu będzie uczniów. Z Zespołu Szkół Elektrycznych zostanie oddelegowana na zajęcia praktyczne klasa dwuzawodowa w zawodzie elektryk 741103 i elektromechanik 741201 w liczbie 22 uczniów. Uczniowie będą realizować zajęcia praktyczne w klasie pierwszej.*

(akta kontroli str. 770-771)

W roku szkolnym 2020/2021 potencjał placówki był wykorzystywany tylko w niewielkiej części. Praktyczną naukę zawodu realizowano z wykorzystaniem od czterech do dziewięciu pracowni. Nie wykorzystywano w żaden sposób: dwóch pracowni obrabiarek sterowanych numerycznie W19 i W21. Wartość czterech urządzeń przyjętych do tych pracowni 16 lipca 2020 r. wynosi 2282 tys. zł, (dostawca zapewnił 36 miesięczny okres gwarancji i rękojmi na ten sprzęt). Podobna sytuacja dotyczy pracowni komputerowego wspomaganie pomiarów i kontroli jakości produkcji (W171 – wartość wyposażenia 351,7 tys. zł) oraz dwóch pracowni informatycznych (W22 i W23 o wartości 446,9 tys. zł).

(akta kontroli str. 515-518)

Do zarządzania obiektem i pracowniami zakupiono program komputerowy⁴⁴. Moduł zarządzania pracowniami obejmował m.in. możliwość ewidencjonowania i inwentaryzowania materiałów dydaktycznych (w tym narzędzi i części zamiennych), monitorowanie harmonogramu napraw i serwisów. Moduł ten nie został dotychczas wdrożony.

⁴¹ W pracowni znajdują się dwa centra frezarskie pionowe (trzy i pięciosiowe) z wyposażeniem oraz komputer z zestawem multimedialnym (ogólna wartość wyposażenia to 1226, 5 tys. zł).

⁴² W pracowni znajdują się nowoczesne urządzenia pomiarowe oraz sprzęt komputerowy (ogólna wartość wyposażenia to 351, 7 tys. zł).

⁴³ Pracownia tymczasowa uruchomiona w niewykorzystywanym pomieszczeniu przyszłej pracowni spawalniczej.

⁴⁴ System ten o nazwie *Informatyczny model zarządzania CKZiU dla CK Technik Centrum Kształcenia Praktycznego w Kielcach* został opracowany na potrzeby Centrum na podstawie umowy Nr CKP.721.1.262.3.2017-DR z 21 lutego 2017 r., jego zakup (wartość netto 76 tys. zł) został sfinansowany w ramach projektu pn. *Podniesienie jakości kształcenia zawodowego oraz wsparcie na rzecz tworzenia i rozwoju CKZiU*.

Dyrektor Centrum wyjaśniła: *system informatyczny nie został do tej pory wdrożony ze względu na brak odpowiedniej infrastruktury informatycznej, która nie została zapewniona podczas budowy CKZ. (...) Dopiero w momencie zakupu odpowiedniego serwera będzie można uruchomić system informatyczny i sukcesywnie wprowadzać do niego dane dotyczące poszczególnych pomieszczeń.*
(akta kontroli str. 778, 779-790, 796,)

Rada pedagogiczna Centrum zatwierdziła *Procedury bezpieczeństwa w związku z koniecznością stosowania podwyższonego reżimu sanitarnego, związanego ze stanem epidemicznym kraju.* Procedury te opracowano z uwzględnieniem wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego, Ministra Zdrowia i Ministra Edukacji Narodowej⁴⁵, w tym dotyczących organizacji zajęć z zachowaniem dystansu społecznego, higieny, czyszczenia i dezynfekcji pomieszczeń i powierzchni, postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia pracowników lub uczniów oraz zadań dyrekcji, nauczycieli, uczniów i innych pracowników w przeciwdziałaniu rozprzestrzeniania się COVID-19. Procedury te wraz z zasadami organizacji pracy zostały przedstawione uczniom na początku roku szkolnego, udostępniono je także na stronie internetowej Centrum w zakładce *Kontakt*.

Na terenie obiektu wdrożono zasady bezpieczeństwa określone w *Procedurach* oraz innych ogólnie obowiązujących przepisach, w tym upoważniona osoba dokonywała pomiaru temperatury ciała wchodzących osób, wymagano wypełnienia deklaracji bezpieczeństwa sanitarnego, respektowano obowiązek zakrywania ust i nosa, oraz zakaz zgromadzeń w czasie przerw.

W Centrum przyjęto *Przedmiotowe zasady oceniania z zajęć praktycznych na czas ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19.* W dokumencie tym określono obowiązki ucznia (systematyczne korzystanie z platformy edukacyjnej, udział w zajęciach, przekazywanie nauczycielowi materiałów do oceny) oraz zasady oceniania (ocena zależy od frekwencji potwierdzonej uczestnictwem na platformie edukacyjnej, wykonanie zadań w formie odpowiedzi na pytania z treści zawartych w materiałach dydaktycznych, prezentacjach, filmach instruktażowych oraz aktywność uczniów) oraz zasady postępowania w sytuacji wystąpienia obiektywnych trudności z realizacją zdalnej nauki. Nauczanie to realizowano z wykorzystaniem rekomendowanej przez MEN⁴⁶ aplikacji Microsoft Teams⁴⁷.

(akta kontroli str.411-437)

W okresie prowadzenia zdalnego nauczania wykorzystywano możliwości dziennika elektronicznego, by przekazywać informacje i komunikaty nt. zasad organizacji praktycznej nauki zawodu. Informacje te dotyczyły przypomnienia o konieczności zachowania reżimu sanitarnego⁴⁸ oraz o kolejnych ograniczeniach w realizacji zajęć praktycznych w CKZ⁴⁹. Statystyka odbioru informacji świadczy, że były one przeczytane przez średnio 78% uczniów.

(akta kontroli str.438-442)

⁴⁵ <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/wytyczne-gis-mz-i-men>, dostęp 23 marca 2021 r.

⁴⁶ <https://www.cen.gda.pl/informacje/narzedzia-dla-nauczycieli-do-zdalnej-komunikacji-z-uczniami>, dostęp j.w.

⁴⁷ Microsoft Teams to komunikator internetowy zapewniający nawiązywanie połączeń pomiędzy uczestnikami. W ramach tego rozwiązania można pracować zarówno z całą klasą, jak i indywidualnie, z wybranym uczniem. Microsoft Teams pozwala udostępniać materiały i zadania w trybie on-line, a uczniowie i nauczyciele mogą współpracować przy pomocy czatu. Daje również możliwość współdzielenia plików, udostępniania ekranu nauczyciela, oceny prac uczniów. Podczas zajęć można wykorzystać funkcje prezentacji i tablicy, przy użyciu tekstu pisanego, audio i video. Program pozwala korzystać z aplikacji: Outlook, Word, Excel, PowerPoint.

⁴⁸ Komunikaty z 9 października 2020 r. i 15 marca 2021 r.

⁴⁹ Komunikaty z 23, 26 października, 5 i 26 listopada 2020 r. oraz z 14 stycznia i 19 marca 2021 r..

Zajęcia praktyczne były realizowane w CKZ w formie stacjonarnej w okresie od 1 września 2020 r. do 19 października 2020 r.⁵⁰, a następnie od 30 listopada 2020 r. do 29 marca 2021 r. W okresie od 24 października do 27 listopada (5 tygodni) zajęcia były zawieszane i realizowano zajęcia praktyczne z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Od 29 marca 2021 r. ponownie wdrożono naukę w systemie zdalnym⁵¹.

Zgodnie z zarządzeniem Dyrektora CKZ, zajęcia w formie zdalnej rozpoczynały się codziennie od godziny 7:30 i były prowadzone zgodnie z planem zajęć do 11:45 (czas trwania godziny zajęć przy komputerze wyznaczono na 40 min). Pozostały czas, tj. 1,5 godziny nauczyciele powinni przeznaczyć na indywidualne konsultacje z uczniami realizowane w terminie dogodnym dla ucznia i nauczyciela. Po wznowieniu zajęć praktycznych w formie stacjonarnej (od 30 listopada 2020 r.), czas trwania zajęć dostosowano do wymogów § 2 ust. 3h rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, tj. dla klas drugich i trzecich, które zgodnie z programem nauczania powinny realizować 12 godzin tygodniowo w formie stacjonarnej realizowano 10 godzin, pozostałe dwie godziny w formie nauki zdalnej.

(akta kontroli str. 446-449)

Nauczyciele realizujący zajęcia w formie zdalnej składali cotygodniowe sprawozdania z realizacji zadań wraz z harmonogramem pracy zdalnej. Analiza wybranych losowo sprawozdań dotyczących siedmiu grup wykazała, że w dokumentach tych zamieszczano: datę, klasę, temat zajęć, liczbę godzin, formę komunikacji (Microsoft Teams oraz w niektórych grupach także e-mail lub kontakt telefoniczny), odniesienie do realizacji zaplanowanych efektów nauczania oraz informacje o frekwencji uczniów na tych zajęciach (w pięciu grupach). Tematy oraz liczby zadeklarowanych godzin były zgodne z zapisami w dzienniku elektronicznym. Analiza tematyki zajęć realizowanych w formie zdalnej (na podstawie sprawozdań składanych przez nauczycieli, wpisów w dzienniku elektronicznym i dzienniczkach zajęć praktycznych) nie wskazuje na to, by modyfikowano zaplanowaną tematykę.

(akta kontroli str. 446-458)

Z wyjaśnień uzyskanych od czterech nauczycieli praktycznej nauki zawodu wynika, że w okresie zawieszenia zajęć stacjonarnych realizowano kształcenie praktyczne zgodnie z opracowanym rozkładem materiału oraz planem zajęć z wykorzystaniem pomocy zgromadzonych w pracowniach Centrum. Po powrocie do zajęć stacjonarnych część zagadnień (szczególnie jeśli dotyczyły kształtowania umiejętności) wymagała powtórzenia lub utrwalenia. W trakcie prowadzonych zajęć wykorzystywano metody aktywizujące, np. wspólne analizowanie dokumentów, oceniano uczniów na podstawie aktywności, przeprowadzonych ćwiczeń oraz testów sprawdzających.

Nauczyciele wskazali wiele barier w osiągnięciu skuteczności zdalnego kształcenia praktycznego. Wynikają one, ich zdaniem, z trudności w kształceniu umiejętności poprzez tylko demonstrowanie sposobu wykonywania konkretnych czynności oraz niewielkiego kontaktu z uczniem i pojawiających się kłopotów technicznych. Jeden z nauczycieli wyjaśnił: *nie widzę możliwości praktycznego ćwiczenia w przypadku*

⁵⁰ Zgodnie z § 1a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. poz. 1389, ze zm.), od 19 października do 29 listopada 2020 r. ograniczono w całości funkcjonowanie publicznych i niepublicznych: szkół ponadpodstawowych, szkół podstawowych dla dorosłych, CKU, CKZ; uchylone z dniem 29 marca 2021 r.

⁵¹ Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 marca 2021 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19 (Dz. U. poz. 561).

kształcenia na odległość, gdyż po pierwsze uczeń nie jest pod bezpośrednim nadzorem nauczyciela co niesie zagrożenie dla zdrowia i życia ucznia. Po drugie nie ma tu możliwości jakiegokolwiek kontroli i ewentualnej korekty techniki podejmowanych działań. Zatem największą barierą w przypadku zajęć praktycznych realizowanych w formie zdalnej jest brak kontaktu osobistego z uczniem, umożliwiające utrzymanie pieczy nad bezpieczeństwem jego procesu nauki. Szansą jest na pewno zapoznanie się uczniów z innym wymiarem i środowiskiem nabywania wiedzy. Uczniowie poznają nowe środki komunikacji, nowe metody przekazywania wiedzy, co w pewien sposób rozwija ich inne umiejętności z zakresu zdalnej komunikacji czy informatyzacji procesu uczenia się.

(akta kontroli str. 459-476)

Centrum uzyskało upoważnienie Dyrektora OKE do zorganizowania części praktycznej egzaminu potwierdzającego w zawodach motoryzacyjnych, tj. dwóch kwalifikacji zawodowych: MG.18 oraz MG.12⁵². Zgodnie z § 35 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej dnia 28 sierpnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu zawodowego oraz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie⁵³, uczniowie klasy III szkoły branżowej I stopnia będą mogli przystąpić w roku szkolnym 2020/2021 do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w tym zawodzie w miejscu, gdzie odbywali praktyczną naukę zawodu.

CKZ nie ubiegało się dotychczas o uzyskanie innych certyfikatów i akredytacji.

(akta kontroli str. 477-487)

W lutym 2021 r. wizytator Kuratorium Oświaty w Kielcach przeprowadził kontrolę doraźną dotyczącą realizacji kształcenia praktycznego w Centrum. W wyniku tej kontroli nie wydano zaleceń.

W okresie objętym kontrolą przeprowadzono także kontrolę dotyczącą poprawności przeprowadzania postępowań przetargowych oraz poprawności zawieranych i realizowanych umów na wyposażenie pracowni od 1 września 2015 r.⁵⁴, tj. w ramach realizacji projektu pn. *Budowa CKZ*, a także projektu pn. *Kompleksowo i zawodowo z CK Technik*. W protokole tej kontroli umieszczono stwierdzenie: *kontrolujące na podstawie przedstawionych dokumentów nie są w stanie jednoznacznie stwierdzić prawidłowości przeprowadzenia procedur przetargowych, poprawności zawieranych i realizowanych umów na wyposażenie pracowni*. Przeprowadzono także dwa audyty dotyczące gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu UE w ramach RPOWŚ 2014-2020 w ramach projektu pn. *Podniesienie jakości kształcenia zawodowego oraz wsparcie na rzecz tworzenia i rozwoju CKZiU* (Centrum było partnerem w realizacji tego projektu) oraz projektu pn. *Budowa CKZ*⁵⁵, w wyniku których nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących działań Centrum.

(akta kontroli str. 366-376)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Statut Centrum przyjęty uchwałą rady pedagogicznej nr 4/2020/2021 z 1 września 2020 r. nie był w pełni zgodny z przepisami wynikającymi z rozporządzenia w sprawie ramowych statutów, a mianowicie:

⁵² Upoważnienia Nr 57/MG.21/2021 oraz 58/MG.18/2021 z 21 stycznia 2021 r. (ważne do 4 marca 2024 r.).

⁵³ Dz. U. poz. 1707.

⁵⁴ Kontrola była prowadzona przez pracowników Biura Audytu Wewnętrznego i Kontroli Urzędu Miasta Kielce (od 29 czerwca do 3 lipca 2020 r.).

⁵⁵ Prowadzone przez pracowników wydziału terenowego Departamentu Audytu Środków Publicznych Ministerstwa Finansów (w styczniu 2019 r.) oraz Izby Administracji Skarbowej w Kielcach (protokół z 20 października 2020 r.).

- w § 11 ust. 4 oraz w § 16 ust. 1 i 3 Statutu wskazano, że szczegółową organizację zajęć w danym roku szkolnym określa arkusz organizacji Centrum opracowany przez Dyrektora w terminie do 30 kwietnia każdego roku a zatwierdza ww. arkusz organ prowadzący, podczas gdy, zgodnie z § 6 ust. 1 załącznika nr 2 do ww. rozporządzenia, arkusz organizacji placówki powinien być opracowany przez dyrektora placówki, w terminie do 21 kwietnia każdego roku. Organ prowadzący placówkę, po zaopiniowaniu arkusza organizacji placówki przez kuratora oświaty zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 12 ustawy Prawo oświatowe, zatwierdza go w terminie do dnia 29 maja każdego roku;
- w § 22 ust. 1 statutu określono prawa uczniów uczęszczających do Centrum – nie określono jednak trybu składania skarg w przypadku stwierdzenia naruszenia ich praw, co było wymagane § 9 pkt 3 załącznika nr 2 do rozporządzenia;
- w § 25 ust. 1 i 2 wskazano rodzaje kar stosowanych wobec uczniów – nie określono jednak trybu odwoływania się od wymierzonej kary co było wymagane § 9 pkt 2 załącznika nr 2 do rozporządzenia;
- w § 25 ust. 2 pkt 5 i ust. 4 wskazano ogólne zasady podejmowania przez Dyrektora decyzji o skreśleniu ucznia z listy uczniów – nie wskazano jednak przypadków, w których rada pedagogiczna może podjąć uchwałę upoważniającą Dyrektora Centrum do skreślenia ucznia, z listy uczniów Centrum, co jest wymagane § 9 pkt 5 załącznika nr 2 do rozporządzenia.

(akta kontroli str. 23-35)

Dyrektor Centrum wyjaśniła: *na dzień 1.09.2020 obecna dyrekcja zastąpiła obowiązujący statut działalności, który nie uwzględniał wszystkich niezbędnych zapisów związanych z działalnością edukacyjną Centrum (...) Obecnie trwają prace związane z dostosowaniem statutu.*

(akta kontroli str. 764)

2. Dyrektor Centrum, w ramach współdziałania z organem prowadzącym, nie podjęła dotychczas wystarczająco skutecznych działań organizacyjnych, by w roku szkolnym 2020/2021 i w latach następnych zapewnić wykorzystanie potencjału Centrum, w tym przede wszystkim pięciu pracowni w których umieszczono nowoczesne wyposażenie o wartości ponad 3 mln zł, dla którego okres gwarancji upłynie w lipcu 2023 r. W roku szkolnym 2020/2021 nie wykorzystuje się w żaden sposób dwóch pracowni obrabiarek sterowanych numerycznie (W19 i W21, o wartości wyposażenia ok. 2282 tys. zł), pracowni komputerowego wspomaganie pomiarów i kontroli jakości produkcji (W171, wartość wyposażenia 351,7 tys. zł) oraz dwóch pracowni informatycznych (W22 i W23 o wartości 446,9 tys. zł). Plany na lata następne wskazują, że wykorzystanie tych pracowni może być minimalne.

(akta kontroli str. 310-316, 382-410, 609-618)

Dyrektor Centrum wyjaśniła: *pracownie W21, W19, (...), W22, W23 nie zostały uruchomione od roku szkolnego 2020/2021 ze względu na brak młodzieży kształcącej się w zawodach związanych z tego typu obróbką (...). Pracownia W171 nie została uruchomiona (...) ze względu na brak młodzieży kształcącej się w zawodach związanych z tego typu zadaniami. (...) W roku szkolnym 2020/2021 w Zespole Szkół Mechanicznych udało się uruchomić klasę pierwszą w zawodzie technik mechanik 311504 na podbudowie kwalifikacji MEC.05 użytkowanie obrabiarek skrawających. (...) Klasa liczy obecnie 11 osób i ma w swoim programie realizację zajęć praktycznych na obrabiarkach sterowanych numerycznie (...) oraz rysunku technicznego (...) w zakresie wykonywania pomiarów, projektowania procesów produkcji, części maszyn i urządzeń (...). W klasie drugiej 6 godzin, trzeciej 5 godzin, w czwartej 10 godzin i w klasie piątej 10 godzin w I semestrze. (...)*

(akta kontroli str. 770-771)

Prezydent Kielc wyjaśnił: *aby w pełni wykorzystać potencjał pracowni (...) należy wyposażyć pracownie w oprogramowanie tzw. CAD/CAM, na które zostało rozpisane postępowanie przetargowe (...). Wykorzystanie dostępnych pracowni w CKZ jest uzależnione jest również od naboru do klas o danych profilach kształcenia w szkołach macierzystych. Miasto, szkoły i CKZ dokładają wszelkich starań w celu utworzenia takich klas, jednak efekt końcowy nie zależy od wyżej wymienionych organów. (...) W chwili obecnej potencjał CKZ jest wykorzystywany w maksymalnym stopniu na jaki pozwalają obecne warunki epidemiologiczne i stan ilościowy przekierowanych uczniów. (...) Podsumowując, biorąc pod uwagę wszelkie okoliczności, należy stwierdzić, że CKZ sukcesywnie i skutecznie realizuje wszelkie swoje założenia i plany. Część z nich, ze względu m.in. na obowiązujący stan pandemiczny czy realizowany projekt, będzie musiała zostać odłożona na przyszłość.*

(akta kontroli str. 854)

Zdaniem NIK, przedstawione plany wykorzystania w roku szkolnym 2021/2022 ww. pięciu pracowni na prowadzenie zajęć praktycznych dla 11 uczniów tylko przez kilka godzin w tygodniu (tj. wykorzystanie tych pracowni w ok. 3%⁵⁶), przy braku możliwości prowadzenia innych szkoleń, nie wskazują na znaczącą poprawę w wykorzystaniu majątku Centrum, także z uwagi na okres gwarancji dla umieszczonych tam urządzeń oraz możliwości udostępnienia bardzo nowoczesnych pracowni praktycznej nauki zawodu młodzieży i dorosłym z Obszaru Funkcjonalnego Kielc⁵⁷.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą w Centrum podejmowano działania mające na celu kształcenie w formach pozaszkolnych 40 uczniów i 10 nauczycieli dwóch szkół (ZSM i ZSE), a od roku szkolnego 2020/21, po uruchomieniu nowego obiektu, zorganizowano kształcenie praktyczne w zawodach branży motoryzacyjnej i transportu drogowego dla 254 uczniów ZSM. W Centrum zatrudniono nauczycieli posiadających odpowiednie kwalifikacje, zapewniono nadzór pedagogiczny nad realizacją kształcenia zawodowego, aktywnie prowadzono współpracę z pracodawcami oraz przyjęto wymagane dokumenty wewnętrzne, przy czym Statut nie został opracowany w pełni prawidłowo. Wdrożono także procedury wynikające z ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu edukacji w okresie pandemii. Nie prowadzono i dotychczas nie podejmowano innych działań wynikających z *Koncepcji funkcjonowania Centrum* oraz przewidzianych w § 5 rozporządzenia z 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, co wynika m.in. z braku możliwości prowadzenia działalności komercyjnej przez Centrum. W roku szkolnym 2020/21 nie udało się zapewnić wykorzystania pięciu pracowni, wyposażonych w nowoczesny sprzęt o wartości ponad 3 mln zł, w których można prowadzić kształcenie praktyczne w zawodach mechanicznych, a plany na lata następne i niewielkie zainteresowanie uczniów kieleckich szkół kształceniem w zawodach tej branży, wskazują że sytuacja może niewiele się zmienić. Centrum podjęło działania w celu przygotowania warunków do prowadzenia kształcenia praktycznego w zawodach branży teleinformatycznej i elektroenergetycznej.

⁵⁶ Potencjalne możliwości kształcenia obliczono przyjmując założenie, że każda z pracowni może być wykorzystana codziennie przez osiem godzin.

⁵⁷ W projekcie pn. *Budowa CKZ* uwzględniano dostępność Centrum dla młodzieży i dorosłych zamieszkałych na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, który składa się obecnie z 12 gmin (miasto Kielce, gmina i miasto Chęciny, miasto i gmina Chmielnik, miasto i gmina Daleszyce, gmina Górnio, gmina Masłów, gmina Miedziana Góra, miasto i gmina Morawica, gmina Piekoszów, gmina Sitkówka-Nowiny, gmina Strawczyn oraz gmina Zaganańsk).

2. Finansowanie kształcenia ustawicznego i/lub zawodowego

Opis stanu faktycznego

Na lata 2019-2021 w Centrum sporządzano plany finansowe dochodów i wydatków budżetowych, które corocznie uzyskiwały akceptację organu prowadzącego w aspekcie stwierdzenia zgodności z budżetem miasta Kielce. Wydatki Centrum w tym okresie kształtowały się następująco:

- a) w 2019 r. (trwała budowa siedziby Centrum i realizowano kształcenie ustawiczne) wydatki klasyfikowano w rozdziale 80140 *Placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego* i dotyczyły one:
- wydatków bieżących Centrum, na które zaplanowano pierwotnie 742 tys. zł; w planie po zmianach na 31 grudnia 2019 r. ich wysokość wyniosła 542,2 tys. zł (wykonano 87,1%);
 - wydatków bieżących na realizację projektu *Kompleksowo i zawodowo z CK Technik*, na które pierwotnie zaplanowano 396,7 tys. zł, w planie po zmianach na 31 grudnia 2019 r. ujęto 402,2 tys. zł (wykonanie 93,55%). W ramach tych działań poniesiono m.in. wydatki na wynagrodzenie nauczycieli i wykładowców prowadzących kursy i warsztaty dla uczniów i nauczycieli (110,1 tys. zł), zakup wyposażenia dydaktycznego (74,6 tys. zł);
 - wydatki inwestycyjne w ramach realizacji projektu *Budowa CKZ*, pierwotnie 31 398 tys. zł, w planie po zmianach (na 31 grudnia 2019 r.) w wysokości 32 141 tys. zł (wykonanie 99,73%), w tym wynagrodzenie dla wykonawcy robót budowlanych (31 826,3 tys. zł), wykonanie niezbędnych przyłączy (49,1 tys. zł).
- b) w 2020 r. (trwała budowa Centrum i doposażanie pracowni, od 1 września rozpoczęto działalność edukacyjną):
- wydatki bieżące Centrum zaplanowano pierwotnie w wysokości 1200 tys. zł w rozdziale 80140, w planie po zmianach (na 31 grudnia 2020 r.)⁵⁸ w rozdziale tym zaplanowano 570,0 tys. zł; natomiast w rozdziale 80117 *Branżowe szkoły I i II stopnia* zaplanowano wydatki w wysokości 901,9 tys. zł (wykonanie tych wydatków wyniosło odpowiednio 67,8% i 100%);
 - wydatki inwestycyjne w ramach realizacji projektu *Budowa CKZ*, w rozdziale 80140 zaplanowane pierwotnie w wysokości 16 164 tys. zł, w planie po zmianach (na 31 grudnia 2019 r.) – 13 004 tys. zł. (wykonanie 72,91%) oraz wydatki bieżące w wysokości 13,8 tys. zł (wykonanie 88,85%);
- c) w 2021 r. (trwa doposażanie pracowni oraz prowadzona jest działalność edukacyjna) zaplanowano i ujmowano wydatki w rozdziale 80140⁵⁹ oraz w rozdziale 80117 w tym:
- wydatki bieżące Centrum w rozdziale 80140 w wysokości 853,3 tys. zł oraz w rozdziale 80117 – 1691,9 tys. zł, w I kwartale wykonanie wydatków wyniosło 20,9%;
 - wydatki inwestycyjne w ramach realizacji projektu *Budowa CKZ*, w rozdziale 80140 w wysokości 4121 tys. zł oraz wydatki bieżące w wysokości 10,4 tys. zł; w I kwartale wykonanie wydatków wyniosło 47,3% W ramach tych

⁵⁸ W 80140 ujmowano wydatki bieżące dotyczące pierwszych ośmiu miesięcy 2020 r., w 80117 wydatki ponoszone od września 2020 r.

⁵⁹ W 2021 r. (do 31 sierpnia 2021 r.) przyjęto wskaźnik (6,7%) według którego zalicza się koszty utrzymania placówki do rozdziału 80140 (dotyczy wydatków bieżących z których nie wynika jasno konieczność przyporządkowania ich do odpowiedniego rozdziału).

wydatków zaplanowano głównie zakup sprzętu, urządzeń i wyposażenia do pracowni praktycznej nauki zawodu.

(akta kontroli str.488-531)

W latach 2019-2021 (I kwartał) Centrum nie uzyskiwało dochodów z tytułu prowadzonej działalności.

(akta kontroli str.531)

W okresie objętym kontrolą w związku z realizacją projektów pn. *Kompleksowo i zawodowo z CK Technik* oraz *Budowa CKZ* uzyskano w latach 2019-2021 dochody bieżące i majątkowe z tytułu przekazania transz dofinansowania na ich realizację; wykonanie planu tych dochodów wyniosło w 2019 r. i 2020 r. odpowiednio 93,55% oraz 87,16% (wartość średnia).

(akta kontroli str. 520-523)

Uwzględniając średnie miesięczne wydatki bieżące Centrum ujęte w rozdziałach 8117 i 80140, które w 2020 r. wyniosły 224,1 tys. zł, a w 2021 r. – 177 tys. zł, miesięczny koszt realizacji praktycznej nauki jednego ucznia oszacowano odpowiednio na 878,78 zł i 759,34 zł. Przy ocenie ogólnych kosztów kształcenia w szkole branżowej I stopnia należy mieć na uwadze, że praktyczna nauka zawodu stanowi zaledwie od 20% (uczniowie klas pierwszych, tj. w badanych latach ok. 25% wszystkich objętych kształceniem praktycznym w Centrum) do 36% (uczniowie pozostałych klas) wymiaru godzin kształcenia (średnio 32%).

Kształcenie w zawodach elektromechanik pojazdów samochodowych, mechanik pojazdów samochodowych i kierowca mechanik wymaga wysokich nakładów finansowych. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 12 grudnia 2019 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2020⁶⁰ i rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki z 18 grudnia 2020 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2021⁶¹, zróżnicowano tzw. wagi podstawowe odnoszące się do poszczególnych zawodów. Zawody, w których realizowane jest kształcenie w CKZ objęto dodatkowymi wagami w stosunku do podstawowego standardu finansowego A wynoszącego dla gminy Kielce w 2020 r. – 5917,8938 zł, a w 2021 r. – 6069,377 zł.

Finansowanie kształcenia elektromechaników pojazdów samochodowych uwzględnienia dodatkową wagę $P_{14}=0,35$, w kwalifikacji mechanik pojazdów samochodowych oraz kierowca mechanik stosowana jest waga $P_{15}=0,29$. Dodatkowo zawód kierowca mechanik został zaliczony do zawodów, dla których ze względu na znaczenie dla rozwoju państwa, prognozowane jest szczególne zapotrzebowanie na pracowników na krajowym rynku pracy w 2019 r. i 2020 r.⁶², w związku z tym kształcenie w tym zawodzie objęte jest dodatkowym finansowaniem z wykorzystaniem wagi $P_{19}=0,2$.

Wysokość subwencji na 2020 r. i 2021 r. wynosiła dla poszczególnych kwalifikacji, z uwzględnieniem powyższych wag oraz wysokości standardu finansowego A dla gminy Kielce odpowiednio:

- kierowca mechanik 9084,58 zł i 9278,42 zł;
- mechanik pojazdów samochodowych 7865,17 zł i 8406,62 zł;
- elektromechanik pojazdów samochodowych 8231 zł i 8 032,99 zł.

⁶⁰ Dz. U. poz. 2446, ze zm.

⁶¹ Dz. U. poz. 2384.

⁶² Zawód ten został wymieniony w części II załącznika do obwieszczenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 marca 2019 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego (M. P. poz. 276) oraz w obwieszczeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 stycznia 2020 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy (M.P. poz. 106.).

Przy uwzględnieniu liczby uczniów w Centrum, kształconych w wymienionych zawodach, wynosiła ona średnio miesięcznie w 2020 r. i 2021 r. odpowiednio 708,08 zł i 723,19 zł i była niższa od kosztów prowadzenia praktycznej nauki zawodu w Centrum.

(akta kontroli str. 589-594, 818-831)

Jednostkowe koszty kursów i staży organizowanych w ramach projektu *Kompleksowo i zawodowo z CK Technik* przedstawiały się następująco:

- kurs operatorów wózków widłowych – 717 zł;
- staże zawodowe dla uczniów – 2672 zł;
- AutoCad podstawowy i AutoCad Electrical – 1140 zł;
- kurs obsługi programów Proton+ (badania i pomiary elektryczne) oraz Microsoft Office Visio – 1810 zł;
- diagnoza i naprawa układów zasilania silników – specjalistyczny kurs techniczny – 4428 zł;
- kursy języka angielskiego branżowego dla nauczycieli i uczniów – 424 zł.

(akta kontroli str. 533)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Centrum prawidłowo prowadziło gospodarkę finansową. Znacząca większość wydatków została poniesiona na cele inwestycyjne, były one finansowane głównie ze źródeł unijnych.

OBSZAR

3. Realizacja i efektywność kształcenia ustawicznego i/lub zawodowego w Centrach

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą w Centrum nie planowano i nie prowadzono kwalifikacyjnych kursów zawodowych. W 2019 r. przeprowadzono sześć kursów o których mowa w art. 117 ust. 1a pkt 5 ustawy Prawo oświatowe, mających na celu uzyskiwanie lub uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych. Zostały one zorganizowane dla wybranych uczniów i nauczycieli dwóch kieleckich szkół zawodowych (ZSM i ZSE). Były to następujące kursy:

- 1) kierowca operator wózków jezdniowych podnośnikowych z napędem silnikowym z wyłączeniem specjalizowanych oraz szkolenie w zakresie obsługi i wymiany butli w wózkach jezdniowych (dalej: kurs operatorów wózków widłowych). Kurs ten został zorganizowany w okresie od 18 marca do 30 kwietnia 2019 r. dla 20 uczniów ZSM realizujących naukę w zawodzie technik pojazdów samochodowych i obejmował 60 godzin;
- 2) AutoCad podstawowy i AutoCad Electrical (w łącznym wymiarze 50 godzin zajęć) – zajęcia zrealizowano w okresie od 19 kwietnia do 16 maja 2019 r. dla 20 uczniów ZSE (z klas w zawodzie technik elektryk);
- 3) obsługa programów Proton+ (badania i pomiary elektryczne) oraz Microsoft Office Visio (w łącznym wymiarze 24 godzin) – zajęcia przeprowadzone w dniach 28 maja oraz 14 i 15 czerwca 2019 r. dla pięciu nauczycieli ZSE;
- 4) diagnoza i naprawa układów zasilania silników – specjalistyczny kurs techniczny (obejmujący m.in. obsługę i naprawę nowoczesnych układów zasilania silników diesla, hybrydowe układy napędowe) zorganizowany dla pięciu nauczycieli ZSM;
- 5) kursy języka angielskiego branżowego dla 50 uczniów i nauczycieli ZSM i ZSE oraz warsztaty zawodowe dla 40 uczniów.

(akta kontroli str. 317-318)

Szczegółowym badaniem objęto kursy opisane w pkt 1), 2) i 3). Kursy te zorganizowano zgodnie z wymaganiami określonymi w § 19 ust. 2 rozporządzenia z 2017 r. w sprawie kształcenia ustawicznego. Potrzeba ich zorganizowania wynikała ze, zidentyfikowanych przez CKZ, potrzeb nauczycieli i uczniów ZSE i ZSM dotyczących uzupełnienia wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych. Prowadzenie zajęć powierzono podmiotom dysponującym kadrami dydaktyczną o odpowiednich kwalifikacjach (np. prowadzenie kursu AutoCad powierzono autoryzowanemu centrum szkolenia)⁶³, uczestnikom zapewniono materiały dydaktyczne. W przypadku kursu dla operatorów wózków widłowych, podmiot prowadzący kurs zapewnił także pomieszczenia oraz sprzęt i pomoce dydaktyczne umożliwiające prawidłową realizację kształcenia. Centrum zapewniło nadzór nad jakością prowadzonego kształcenia.

Uczestnicy trzech kursów objętych badaniem otrzymali zaświadczenia o ich ukończeniu, przy czym tylko zaświadczenia o ukończeniu kursu dla operatorów wózków widłowych (20) zawierały wszystkie elementy wymagane załącznikiem nr 5 do rozporządzenia w sprawie kształcenia ustawicznego. Absolwenci ww. kursu przystąpili (16 maja 2019 r.) do sprawdzenia kwalifikacji w celu uzyskania uprawnień, określonych w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z 15 grudnia 2017 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy użytkowaniu wózków jezdniowych z napędem silnikowych⁶⁴, przed komisją Urzędu Dozoru Technicznego Oddział Terenowy w Krakowie – Biuro w Kielcach. Postępowanie to ukończyło z wynikiem pozytywnym 11 absolwentów kursu (55%)⁶⁵. Kursy AutoCad oraz Proton+ zakończono wewnętrznym egzaminem, który zaliczyli wszyscy uczestnicy, co zostało udokumentowane certyfikatami.

(akta kontroli str. 271-309, 534-584)

W roku szkolnym 2020/2021 w Centrum zorganizowano praktyczną naukę zawodu dla 254 uczniów Szkoły Branżowej I stopnia nr 1 im. Stanisława Staszica w ZSM w następujących zawodach:

- mechanik pojazdów samochodowych kwalifikacja MG.18 *Diagnostowanie i naprawa podzespołów i zespołów pojazdów samochodowych*⁶⁶ i MOT.05 *Obsługa, diagnostowanie oraz naprawa pojazdów samochodowych*⁶⁷;
- elektromechanik pojazdów samochodowych kwalifikacja MG.12 *Diagnostowanie oraz naprawa elektrycznych i elektronicznych układów pojazdów samochodowych* (podstawa programowa z 2017 r.) oraz MOT.02 *Obsługa, diagnostowanie oraz naprawa mechatronicznych systemów pojazdów samochodowych* (podstawa programowa z 2019 r.);
- kierowca mechanik kwalifikacja AU.04 *Eksploatacja środków transportu drogowego mechanik pojazdów samochodowych* (podstawa programowa z 2017 r.) oraz TDR.01 *Eksploatacja środków transportu drogowego* (podstawa programowa z 2019 r.).

(akta kontroli str. 310-316)

Zgodnie z art. 120 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe, realizacja praktycznej nauki zawodu poza szkołą wymaga sporządzenia umowy z podmiotem przyjmującym

⁶³ Wyboru podmiotów dokonano na podstawie złożonych ofert.

⁶⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 852.

⁶⁵ W pierwszym terminie dziewięciu uczestników potwierdziło uzyskanie kwalifikacji.

⁶⁶ Kształcenie według podstawy programowej zgodnej z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. 860, ze zm., dalej: podstawa programowa z 2017 r.).

⁶⁷ Kształcenie według podstawy programowej zgodnej z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. poz. 991, ze zm., dalej: podstawa programowa z 2019 r.).

uczniów. Elementy konieczne tej umowy wyszczególniono w § 7 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie praktycznej nauki zawodu.

Podstawą do organizacji przez Centrum praktycznej nauki dla uczniów ZSM było pismo skierowane przez Dyrektora ZSM, określające oddziały, z których uczniowie zostaną skierowani do Centrum w celu odbycia praktycznej nauki zawodu w roku szkolnym 2020/2021⁶⁸ oraz porozumienie z 18 sierpnia 2020 r. zawarte między Centrum a ZSM zawierające ogólny zakres współpracy. Dokumenty te nie stanowiły umowy o realizację praktycznej nauki zawodu.

(akta kontroli str. 268-269, 588)

W szkolnych planach nauczania przeznaczono na kształcenie zawodowe po 53 godziny dla każdego oddziału, tj. zapewniono minimalny 50-godzinny wymiar wymagany w załączniku nr 7 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół⁶⁹, który zwiększono o trzy godziny⁷⁰. Zachowano także wymagany 60% udział zajęć praktycznej nauki zawodu. Tygodniowy wymiar zajęć praktycznych kształcenia we wszystkich tych zawodach został ustalony na 30 godzin w cyklu nauczania, tj. na 6 godzin w klasie I i po 12 godzin w klasie II i III.

(akta kontroli str. 589-594)

Szczegółowe badanie prawidłowości realizacji i osiągniętych efektów zajęć praktycznych przeprowadzono dla sześciu grup uczniów realizujących zajęcia praktyczne w Centrum⁷¹.

Tematyka zajęć praktycznych zaplanowanych na rok szkolny 2020/2021 dla tych grup była zgodna z podstawą programową z 2019 r., a mianowicie:

- w klasie pierwszej dla kwalifikacji MOT.02, MOT.05 oraz TDR. 01 zaplanowano realizację zagadnień ujętych w działach: bezpieczeństwo i higiena pracy oraz techniki wytwarzania obejmujące obróbkę ręczną, maszynową, obróbkę skrawaniem oraz miernictwo warsztatowe;
- w klasie drugiej dla kwalifikacji MOT.02 przewidziano realizację zagadnień ujętych w działach: bezpieczeństwo i higiena pracy, mechatronika samochodowa oraz elektromechanika samochodowa; dla MOT.05 – bezpieczeństwo i higiena pracy, obsługa i naprawa pojazdów samochodowych oraz diagnozowanie pojazdów samochodowych; dla TDR.01 – obsługa środków transportu drogowego oraz użytkowanie środków transportu drogowego.

(akta kontroli str. 595-608)

Centrum zapewniło dla grup objętych badaniem warunki materialne do realizacji praktycznej nauki zawodu, zgodnie z § 8 ust. 2 pkt 1 lit. a rozporządzenia w sprawie praktycznej nauki zawodu. Zapewniono stanowiska szkoleniowe wyposażone w niezbędne urządzenia, sprzęt, narzędzia, materiały i dokumentację techniczną, uwzględniając wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy. Wyposażenie pracowni, w których realizowano zajęcia praktyczne dla grup, spełniało wymagania dla warsztatów szkolnych, zamieszczone w załączniku nr 17 (kwalifikacje MOT.02. i MOT.05) i nr 29 (kwalifikacja TDR.01) do podstawy programowej z 2019 r., a liczba przygotowanych stanowisk pracy i powierzchnia tych pracowni (od 100 do 150 m²) umożliwiały realizację zajęć praktycznych zgodnie z tymi wymaganiami, tj:

- zajęcia uczniów trzech badanych grup klasy pierwszej w kwalifikacji MOT.02 (11 uczniów), MOT.05 (13 uczniów) oraz TDR.01 (10 uczniów) realizowano

⁶⁸ Pismo nr ZSM.422.1.2020 z 31 sierpnia 2020 r.

⁶⁹ Dz. U. poz. 639, ze zm.

⁷⁰ W ramach godzin pozostawionych do dyspozycji dyrektora szkoły.

⁷¹ Wybranych w sposób losowy z uwzględnieniem uczniów klas pierwszych i drugich kształconych w kwalifikacjach MOT.2, MOT. 5 i TDR.01

w pracowni W30 (pracownia technik wytwarzania)⁷² i W29 (pracownia konwencjonalnej obróbki frezerskiej i tokarskiej)⁷³;

- zajęcia dla MOT.02 (11 uczniów) dla badanej grupy klasy drugiej realizowano w pracowniach: W32 (pracownia mechatroniki i elektrotechniki pojazdów samochodowych)⁷⁴ i W36 (pracownia diagnozowania i naprawy nadwozi samochodowych)⁷⁵; dla MOT.05 (11 uczniów) klasy drugiej realizowano w pracowniach W34 (pracownia diagnostyki samochodowej)⁷⁶ i W35 (pracownia obsługi i naprawy pojazdów samochodowych)⁷⁷; zajęcia w kwalifikacji TDR.01 dla badanej grupy klasy drugiej realizowano zamiennie w pracowniach W31 (pracownia technik wytwarzania – wyposażona analogicznie jak W30) oraz W36.

(akta kontroli str. 609-619)

Centrum zapewniło środki higieny osobistej, pomieszczenia do przechowywania odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej, dostęp do urządzeń higieniczno-sanitarnych oraz pomieszczeń socjalno-bytowych (jadalnia), zgodnie z § 8 ust. 2 pkt 1 lit. c i e rozporządzenia w sprawie praktycznej nauki zawodu.

(akta kontroli str. 613)

Uczniowie realizujący praktyczną naukę zawodu korzystali z odzieży, obuwia roboczego i środków ochrony indywidualnej zakupionych we własnym zakresie, mimo że zgodnie z § 8 ust. 2 pkt 1 lit. b rozporządzenia w sprawie praktycznej nauki zawodu, podmioty przyjmujące uczniów lub młodocianych na praktyczną naukę zawodu powinny zapewnić odzież, obuwie robocze i środki ochrony indywidualnej uczniom – zobowiązanie takie powinno zostać określone w umowie o realizację praktycznej nauki zawodu, która nie została w tym przypadku sporządzona.

(akta kontroli str. 609-611)

Dyrektor Centrum wyjaśniła: *strój roboczy uczniowie kupują we własnym zakresie ze względu na to, że organ prowadzący nie zapewnia środków finansowych na pokrycie ww. wydatków.*

(akta kontroli str. 765)

Zastępca Dyrektora Centrum wyjaśnił: *uczniowie odbywający zajęcia praktyczne w Centrum Kształcenia Zawodowego przystępują do zajęć wyposażeni w strój roboczy (...), obuwie ochronne z twardą podeszwą i wzmocnionym noskiem oraz nakrycie głowy. Dodatkowo uczniowie w zależności od typu realizowanych zajęć posiadają środki ochrony osobistej takie jak rękawice ochronne i okulary ochronne.*

⁷² W której znajdowało się 12 wyposażonych stanowisk obróbczych z dostępem do innych urządzeń np. wiertarki stołowej kolumnowej z napędem pasowym, ręcznej piły tarczowej, prasy hydraulicznej i szeregu urządzeń wykorzystywanych w miernictwie warsztatowym (np. suwmiarki, zestaw mikrometrów, promieniomierzy, szczelinomierzy, czujników).

⁷³ Zapewniająca korzystanie z ośmiu urządzeń do maszynowej obróbki skrawaniem, w tym czterech tokarek oraz czterech frezarek konwencjonalnych wraz z narzędziami do tych urządzeń, zajęcia w tej pracowni mogło realizować nie więcej niż 16 uczniów.

⁷⁴ Wyposażonej m.in. w sześć zestawów do demonstracji budowy i działania podzespołów samochodowych, cztery stoły laboratoryjne, zestawy mierników (np. multimetr samochodowy, multimetr cęgowy dla prądu stałego i przemiennego), komplety narzędzi monterskich, przygotowanej dla 12 uczniów.

⁷⁵ Wyposażonej w urządzenia do zgrzewania i spawania nadwozi, myjkę kabinową do mycia części oraz dodatkowo modele elementów samochodowych, w tym silnik 4-cylindrowy iskrowy z mechaniczną regulacją zaworów, sprzęgło, skrzynia biegów, zawieszenie przednie typu McPherson, zawieszenie tylne na sprężynach, przyrząd do pomiaru długości paska napędu osprzętu silnika, układ kierowniczy, układ hamulcowy, laserowe urządzenie do geometrii kół.

⁷⁶ W której umieszczono linię diagnostyczną samochodów wyposażoną m.in. w zestawy diagnostyczne systemu OBCII z oprogramowaniem diagnostycznym, stanowiskiem rolkowym do badania hamulców, stanowiskami do badania amortyzatorów, kontroli zbieżności, pomiaru emisji spalin, dwa stanowiska do badania geometrii podwozia (zajęcia mogą być realizowane dla 12 uczniów).

⁷⁷ W której udostępniono trzy stanowiska naprawcze z podnośnikami, wyposażone w niezbędne instalacje techniczne oraz zestawy narzędzi i czujników, stanowisko obsługi klimatyzacji, stanowiska do mycia podzespołów i zespołów samochodowych (zajęcia mogą być realizowane dla 12 uczniów).

O konieczności posiadania odpowiedniego stroju roboczego wszyscy uczniowie zostali poinformowani w trakcie początkowych zajęć (...)

(akta kontroli str. 833)

Uczniowie odbywający zajęcia praktyczne w Centrum zostali ubezpieczeni od następstw nieszczęśliwych wypadków w ramach ubezpieczenia grupowego zawartego w szkole macierzystej (ZSM).

(akta kontroli str. 620)

Do prowadzenia praktycznej nauki zawodu dla grup uczniów, których dokumentacja była badana, zatrudniono nauczycieli spełniających wymagania określone w § 6 rozporządzenia w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, w zakresie prowadzenia kształcenia praktycznego w zawodach: mechanik pojazdów samochodowych, elektromechanik pojazdów samochodowych i kierowca mechanik zgodnie z wymaganiami.

(akta kontroli str. 336-337)

Uczniowie realizujący zajęcia praktyczne zostali zapoznani z organizacją pracy, regulaminem pracy, w szczególności w zakresie przestrzegania porządku i dyscypliny pracy oraz z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy, zgodnie z § 8 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie praktycznej nauki zawodu, a także z instrukcjami stanowiskowymi, zgodnie z § 27 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁷⁸. W każdej grupie poświęcono na te zagadnienia 12 godzin zajęć. Uczniowie sporządzali notatki ze szkoleń oraz potwierdzali podpisem przyjęcie do wiadomości i stosowania poznanych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (adnotacje takie umieszczono w *Zeszytach zajęć praktycznych*).

(akta kontroli str. 595-608, 627-699)

Zgodnie z wytycznymi dla szkół prowadzących kształcenie praktyczne⁷⁹, liczebność grupy nie powinna przekraczać 12 uczniów. W uzasadnionych przypadkach, za zgodą organu prowadzącego, można zwiększyć liczbę uczniów - nie więcej niż o dwóch. Od 1 września 2020 r. 254 uczniów realizowało zajęcia w 20 grupach, w tym liczebność czterech z nich wynosiła od 15 do 16 uczniów, a sześciu po 13 lub 14 uczniów. Ponieważ ZSM skierował część uczniów (22 osoby) na staże uczniowskie, zmniejszyła się liczebność niektórych grup i od 10 lutego 2021 r. była ona przekroczona w przypadku dziewięciu (osiem grup liczyło 13 lub 14 uczniów, a w jednej było 15 uczniów).

(akta kontroli str.443-445)

Centrum nie zwracało się o zgodę na zwiększenie liczebności grup powyżej 12 uczniów. Z wyjaśnień złożonych przez Zastępcę Dyrektora Centrum, odpowiedzialnego za organizację działalności dydaktyczno-wychowawczej, wynikało że dla grup o liczebności powyżej 12 osób zapewniono pracownie o powierzchni od 90,5 m² do 203 m², co gwarantowało zachowanie odpowiedniej odległości i przestrzeni dla każdego z uczniów. Trudności z właściwym dostosowaniem

⁷⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 1604.

⁷⁹ Wytyczne udostępnione na stronie urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania pod adresem: <https://www.gov.pl/web/edukacja/wytyczne-gjs-mz-i-men>. Dotyczyły one m.in. ogólnych zasad organizowania przestrzeni szkoły/placówki, higieny, czyszczenia i dezynfekcji pomieszczeń i powierzchni, ogólnych zasad postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia u pracownika szkoły. Zajęcia praktyczne organizuje się w grupach nie większych niż 12 osób, w uzasadnionych przypadkach za zgodą organu prowadzącego może w grupie być maksymalnie 14 osób. Podczas prowadzenia zajęć na jedną osobę (uczniów i nauczycieli) przypada co najmniej 4 m² powierzchni.

liczebności grup wynikały także ze zmian (często nieoczekiwanych) w organizacji przez ZSM opisanych wyżej staży uczniowskich.

(akta kontroli str. 9-10,449)

Dyrekcja Centrum nadzorowała przebieg praktycznej nauki zawodu, w tym przestrzeganie regulaminów i procedur bezpieczeństwa. W pierwszym półroczu roku szkolnego 2020/2021 udzielono nagany dwóm uczniom, o czym powiadomiono szkołę macierzystą. Zarówno szkoła jak i rodzice uczniów mieli wgląd w aktualne postępy uczniów i frekwencję odnotowywane w dzienniku elektronicznym.

W Centrum dostępna była informacja o braku przeciwwskazań do realizacji kształcenia zawodowego uczniów oraz zalecenia, które należy uwzględnić w pracy z trzema uczniami objętymi kształceniem specjalnym na podstawie art. 127 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe.

(akta kontroli str. 701-705)

W Centrum przyjęto unormowania wewnętrzne dotyczące organizacji praktycznej nauki zawodu, tj. regulamin organizacji pracy obowiązujący uczniów Centrum, w którym określono zasady dokumentowania realizacji zajęć (uczniów obowiązywało prowadzenie *Zeszytu zajęć praktycznych*), sposób usprawiedliwiania nieobecności (wymagano zaświadczenia lekarskiego lub zwolnienia wypisanego przez rodziców), ogólne zasady oceniania realizacji zajęć oraz obowiązujące zasady dotyczące bezpieczeństwa.

Uchwałą rady pedagogicznej przyjęto *Przedmiotowe zasady oceniania z zajęć praktycznych*. W zasadach tych określono m.in. sposoby sprawdzania osiągnięć i postępów uczniów, kryteria ocen częściowych, do których należały: umiejętności praktyczne, samodzielność wykonania, umiejętność posługiwania się dokumentacją technologiczną, organizacja stanowiska – każde z nich punktowane w zakresie 0-1 pkt, a także umiejętność wyjaśnienia problemów technicznych i dokumentacja ucznia – każde punktowane w zakresie od 0 do 0,5 pkt. Ocena roczna i śródroczna powinna być wystawiana na podstawie ocen częściowych uzyskanych każdego dnia zajęć z uwzględnieniem dni nieobecnych, za które ocena powinna wynieść zero. W zasadach tych przyjęto także alternatywne metody prowadzenia i oceniania zajęć praktycznych na czas ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (co szczegółowo opisano w obszarze pierwszym wystąpienia).

(akta kontroli str. 432-437, 621-625)

Realizacja zajęć praktycznych w Centrum była dokumentowana w formie dziennika elektronicznego (moduł zajęć praktycznych udostępniony przez ZSM) zgodnie z § 8 ust. 1 i § 21 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji⁸⁰. Dodatkowo, zgodnie z wewnętrznymi unormowaniami, każdy uczeń prowadził *zeszyt zajęć praktycznych*. Na podstawie badania próby 12 zeszytów⁸¹ oraz odpowiadających im wpisów w dzienniku elektronicznym stwierdzono, że:

- a) w dzienniku elektronicznym i *zeszytach zajęć praktycznych* rzetelnie dokumentowano tematykę zajęć (nazwy wykonywanych operacji, ćwiczeń) datę, liczbę zrealizowanych godzin oraz obecności uczniów;
- b) realizacja wszystkich zajęć była potwierdzona podpisem prowadzącego;
- c) uczniowie uzyskiwali oceny na większości zajęć, na których byli obecni (poza tymi, które poświęcono na zagadnienia wprowadzające), w klasie

⁸⁰ Dz. U. poz. 1646, ze zm.

⁸¹ Prowadzonych przez uczniów wybranych losowo z różnych klas.

pierwszej wystawiono od sześciu do 15 ocen, w klasie drugiej od 10 do 18 ocen;

- d) zeszyty zajęć praktycznych były wyrywkowo kontrolowane przez dyrekcję CKZ.

(akta kontroli str. 353-357, 627-699, 706-715)

W badanych sześciu grupach (65 uczniów), 61 uczniów tj. 94% zostało sklasyfikowanych w pierwszym półroczu roku szkolnego 2020/2021, w tym wśród uczniów klas drugich wskaźnik ten wyniósł 100%. Wyniki dobre, bardzo dobre i celujące uzyskało średnio 64% uczniów (w tym 61% uczniów klas pierwszych i 67% - klas drugich), średnia ocen wyniosła 3,77 a frekwencja 68%.

W Centrum nie realizowano zajęć praktycznych w systemie dualnym, z wykorzystaniem programów modułowych, nie organizowano także praktyk zagranicznych.

(akta kontroli str. 791-794)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Uczestnikom dwóch kursów wydano zaświadczenia o ukończeniu, które nie zawierały wszystkich elementów wymaganych załącznikiem nr 5 do rozporządzenia z 2017 r. w sprawie kształcenia ustawicznego, tj. danych identyfikujących osobę, której ww. zaświadczenie zostało wydane (data urodzenia, miejsce urodzenia lub numer PESEL). Ewidencja wydanych zaświadczeń także nie zawierała ww. danych, mimo że było to wymagane § 21 ust. 5 cytowanego rozporządzenia. Braki dotyczyły następujących kursów objętych szczegółowym badaniem: obsługa programów Proton+ (badania i pomiary elektryczne) oraz Microsoft Office Visio przeprowadzonych w dniach 28 maja oraz 14 i 15 czerwca 2019 r. dla pięciu nauczycieli ZSE oraz AutoCad podstawowy i AutoCad Electrical zrealizowanego w okresie od 19 kwietnia do 16 maja 2019 r. dla 20 uczniów ZSE.

(akta kontroli str.555-584)

Była pracownica Centrum, odpowiedzialna za nadzór nad realizacją tych kursów wyjaśniła: *zaświadczenia, w których wskazano braki dot. danych osobowych, tj. kurs Proton + i Microsoft Visio oraz AutoCad, były zaświadczeniami wydawanymi bezpośrednio przez organizatora kursu bądź producenta oprogramowania na ich własnych wzorach. Certyfikaty nie były wystawiane na podstawie wzorów udostępnionych przez CKZ. Ewidencja wydanych zaświadczeń została przygotowana na podstawie danych z wydanych zaświadczeń.*

(akta kontroli str. 286, 585-587)

2. Centrum realizowało w roku szkolnym 2020/2021 praktyczną naukę zawodu dla uczniów ZSM w Kielcach, mimo że nie została podpisana ze szkołą umowa, o której mowa w art. 120 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe.

Dyrektor Centrum podpisał 18 sierpnia 2020 r. z dyrektorem ZSM bezterminowe porozumienie dotyczące kształcenia praktycznego zawierające ogólną intencję współpracy szkoły z Centrum. W dokumencie tym określono, że Centrum zobowiązuje się do nauczania w zakresie zajęć praktycznych uczniów w zawodach mechanik pojazdów samochodowych, kierowca mechanik i elektromechanik pojazdów samochodowych oraz uczniów technikum w zawodzie technik pojazdów samochodowych i technik mechanik, współpracy z ZSM przy dostosowaniu programów nauczania do aktualnych wymagań i oczekiwań rynku pracy, zapoznania uczniów z najnowszymi technologiami, promowanie wzajemnej współpracy oraz przeprowadzenia części egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe w zawodach. Szkoła zobowiązała się do naboru uczniów do klas objętych porozumieniem, wsparcia CKZ przy przygotowaniu i realizacji zajęć praktycznych oraz dostosowaniu programów nauczania, a także do budowania pozytywnej

świadomości wśród uczniów i rodziców w zakresie szkolnictwa zawodowego i promowania wzajemnej współpracy na stronie internetowej szkoły. Szkoła skierowała do Centrum dodatkowe pismo, w którym określono 13 oddziałów, z których uczniowie zostaną skierowani do Centrum w celu odbycia zajęć praktycznych w roku szkolnym 2020/2021.

Porozumienie nie zawierało elementów wymaganych § 7 ust. 3 pkt 4-7 rozporządzenia o praktycznej nauce zawodu, tj. listy zawierającej imiona i nazwiska uczniów odbywających praktyczną naukę zawodu, z podziałem na grupy; formę praktycznej nauki zawodu: zajęcia praktyczne lub praktyki zawodowe, jej zakresu, terminów rozpoczęcia i zakończenia praktycznej nauki zawodu oraz praw i obowiązków stron umowy określonych w § 8 ust. 1 pkt 1, 3 i 7 oraz ust. 2 pkt 1-5 i 7 ww. rozporządzenia. Ww. pismo także nie miało charakteru umowy.

(akta kontroli str. 268-269, 588)

Dyrektor Centrum wyjaśniła: *decyzje dotyczące przekazania uczniów z ZSM na zajęcia praktyczne do CKZ były podejmowane przez byłego Dyrektora CKZ, Dyrektora ZSM i organ prowadzący. Efektem tych działań było podpisanie porozumienia dotyczącego kształcenia praktycznego. Nie jesteśmy w stanie wyjaśnić [dlaczego] w/w organy nie podpisały stosownej umowy.*

(akta kontroli str. 765)

Poprzedni Dyrektor Centrum wyjaśnił: *podpisany dokument miał jedynie charakter deklaracji wstępnej otwierającej drogę do właściwego porozumienia, co związane było z ostateczną decyzją dyrekcji ZSM w sprawie kierunków i treści kształcenia praktycznego przekazanego do realizacji w CKZ.*

(akta kontroli str. 802)

Zdaniem NIK wcześniejsze podpisanie ogólnego porozumienia nie zwalniało dyrekcji Centrum z obowiązku podpisania stosownej umowy na bieżący rok szkolny.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą w Centrum zorganizowano praktyczną naukę w zawodach: mechanik pojazdów samochodowych, elektromechanik pojazdów samochodowych i kierowca mechanik dla 254 uczniów ZSM. Prawidłowo zaplanowano wymiar i zakres kształcenia, zapewniono także warunki materialne do nauki zawodu zgodnie z § 8 ust. 2 pkt 1 lit. a, c i e rozporządzenia w sprawie praktycznej nauki zawodu. W Centrum zatrudniono nauczycieli spełniających wymagania określone w § 6 rozporządzenia w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, rzetelnie prowadzono dokumentację i zapewniono nadzór nad praktyczną nauką zawodu. Realizacja tego zadania nie została jednak poprzedzona podpisaniem przez Centrum stosowanej umowy, o której mowa w art. 120 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe. Liczebność dziewięciu z 20 grup była wyższa niż rekomendowana w zaleceniach sanitarnych wydanych w związku z przeciwdziałaniem skutkom epidemii. Uczniowie zostali zobowiązani do zapewnienia ubrania roboczego i środków ochrony osobistej we własnym zakresie, co było niezgodne z § 27 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. Efektywność ogólna praktycznej nauki zawodu w pierwszym półroczu roku szkolnego 2020/2021 rozumiana jako udział uczniów, którzy rozpoczęli PNZ i ukończyli ją z wynikiem pozytywnym była zadowalająca i wynosiła 94% uczniów z sześciu grup objętych szczegółowym badaniem (64% z nich z co najmniej dobrym wynikiem).

W 2019 r. prowadzono kursy, o których mowa w art. 117 ust. 1a pkt 5 ustawy Prawo oświatowe, finansowane ze źródeł unijnych dla 40 uczniów i 10 nauczycieli ZSM i ZSE. Trzy kursy, które objęto szczegółowym badaniem zostały zorganizowane zgodnie z wymaganiami określonymi w § 19 ust. 2 rozporządzenia z 2017 r. w sprawie kształcenia ustawicznego. Uczestnicy ukończyli kursy, jednak

zaświadczenia, wydane uczestnikom dwóch z tych kursów (25 osób) nie zawierały danych wymaganych załącznikiem nr 5 do ww. rozporządzenia. Efektywność kursu, w wyniku którego było możliwe nabycie określonych uprawnień wyniosła 55%.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski	1. Dostosowanie statutu Centrum do obowiązujących przepisów oświatowych.2. Wydawanie prawidłowych zaświadczeń o ukończeniu form kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych.3. Organizowanie praktycznej nauki zawodu dla uczniów na podstawie umów, o których mowa w art. 120 ust. 2 Prawa oświatowego.4. Zintensyfikowanie działań, we współpracy z organem prowadzącym, w celu umożliwienia prowadzenia kształcenia praktycznego i ustawicznego w dotychczas niewykorzystanych pięciu pracowniach Centrum, wyposażonych w kosztowne i nowoczesne urządzenia, także z uwagi na wpływający okres gwarancji dla tych urządzeń.
Uwagi	NIK nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, maja 2021 r.

Kontroler
Violetta Nowak
Główny specjalista kp.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis

.....
podpis